

OBJEKTIV

Nr.43

September 1988

THE KODAK CAMERA

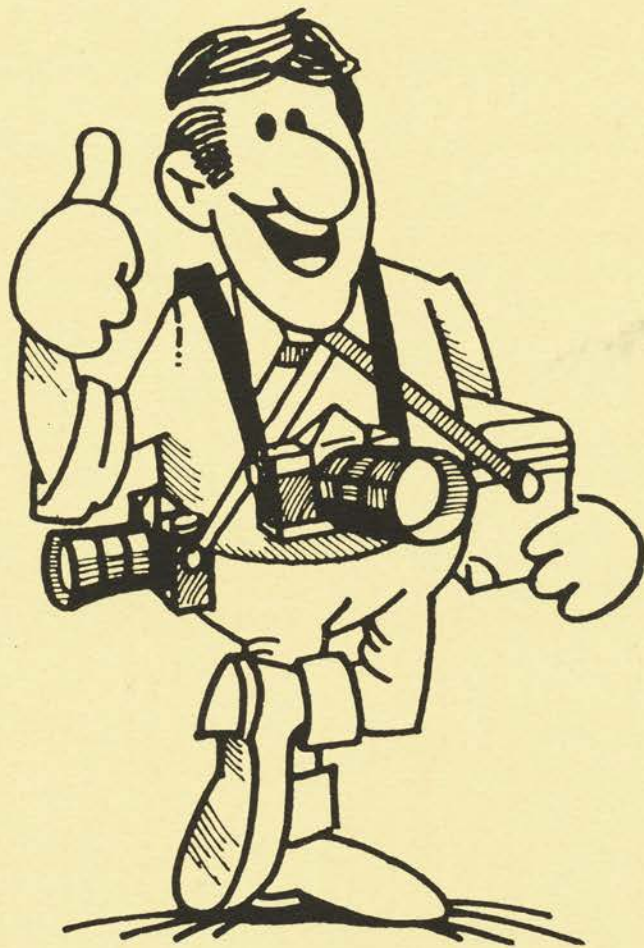
"YOU
PRESS
THE
BUTTON
WE
DO THE
REST."

AN APPROPRIATE WEDDING PRESENT

THE EASTMAN CO
ROCHESTER N.Y.

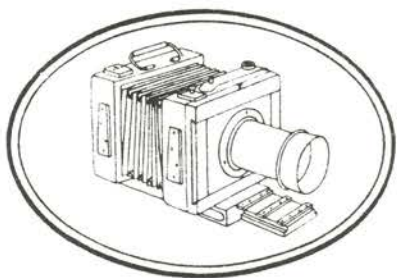
1888 ~ 1988

Dansk Fotohistorisk Selskab

DANSK KAMERA SERVICE
TAGENSVEJ 100

2200 KØBENHAVN N. · TELEFON 01 · 83 87 80

DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB
STIFTET 1975

BESTYRELSESMEDLEMMER:

Formand: Niels Resdahl Jensen
Rygaards Alle 33A.
2900 Hellerup
01 62 09 62.

Næst- Niels-Ove Rolighed
formand. Terpetvej 585.
Kasserer. 9830 Tårs.
08 96 15 41.

Redaktør: Flemming Berendt
Teglgaardsvej 649.
3050 Humlebæk.
02 19 22 99.

Bestyrel-
sesmedlem:

Ole Knudsen
Skt. Jørgensvej 10.
4000 Roskilde.
02 36 99 70.

Tune Laug
Vanløse Alle 80.
2720 Vanløse.
01 79 07 15.

Jylland: Jan Klinksgaard
Ved Skellet 30
6400 Sønderborg.
04 43 12 43.

ÆRESMEDLEMMER.
Flemming Anholm.
Bjørn Ochsner.

D.F.S. MØDELOKALER:
ØSTERBRO MEDBORGERHUS.
ÅRHUSGADE 103. KØBEN-
HAVN Ø.
MØDETIDSPUNKT HVER 3.
TORS DAG I MÅNEDEN.
KLOKKEN 19:30.

- 2 KODAK 1888-1988.
EN ÆRA BEGYNDER...
FLEMMING BERENDT.
- 6 EASTMANKOMPAGNIETS NEGA-
TIVPAPIR OG RULLEKASSET-
TE.
RUDI HASS.
- 14 RULLEFILMEN.
F. BERENDT/ERIK SECHER.
- 17 "THE KODAK CAMERA NO. 1"
F. BERENDT.
"APPARATUS".
- 26 THE KODAK.
PER ASK NIELSEN.
"NOGLE NYTTIGE VINK",
FOR ENHVER DER VIL FO-
TOGRAFERES I 1888.
CARL POULSEN/PETER HAA-
GEN.
- 38 "DIT OG DAT".
GENERALFORSAMLINGEN.
FLEMMING ANHOLM.
- 44 AUKTIONSLISTEN.
- 47 51 "FOTOMEKANISK MUSEUM".
- 52 STEREOSKOPKLUBBEN 1908.
ERICH KIRSCHNER.
- 53 HVAD ER DET?
ERIK FERSLING.
MUSEET FOR FOTOKUNST.
"KAMERAETS PIONERER -
1840-1900".
- 56 ROBERT LEBECKS SAMLING.
- 58 ANMELDELSER.
LÆSERBREV.
- 62 KODAK GIRL!
FLEMMING BERENDT.
- 72 73 MØDEDATOERLOPPEMARKED.
SPALTELUKKEREN.

HUSK, HUSK, HUSK-
KONTINGENT.
KR. 175.00.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form, without prior permission in writing from the Copyright holder. Copyright D.F.S. all rights reserved under international Copyright Conventions ISBN 0107-6329 Denmark.

En æra begynder!

Flemming Berendt

Den menneskelige opfindernatur har som oftest stræbt efter at gøre det færdige produkt anvendeligt for så mange som muligt, og den fototekniske udvikling er ingen undtagelse fra denne regel.

Daguerreotypiets korte æra blev afløst af kolloidiumglaspladen og tørglaspladen, hvis vægt og skrøbelighed gav opfindsomme hoveder inspiration til at tænke i andre baner. At lade negativmaterialet bære frem af en papirbase var en af de muligheder, som helt naturligt stod åben efter at vokspapirprocessen var opfundet af den franske fotograf Gustave Le Gray i 1851. Det skulle vise sig at blive den foreløbige løsning på det besværlige glasplade problem.

Fox Talbot's calotypiprocess byggede på et negativ og papirark blev den løftestang, som fik sat udviklingen i gang.

I 1854, altså mere end 30 år før George Eastman løste problemet rent teknisk, præsenterede de to herrer Arthur James Melhuish og Joseph Blakey Spencer en metode til at fremstille lysfølsomt papir på en rulle der kunne placeres i et special konstrueret kamera-bagstykke. Med sammenlimede strimler af calotypipapir, som i hver ende var fastlimet til papirstrimler, som permanent var fæstnet i rullefilmkassetten. Ved eksponering blev filmen holdt på plads af en trykplade der kunne løsgøres inden næste eksponering. Papirpositionen kontrolleredes igennem et gult vindue.

Året efter skulle en inder ved navn J.H. Barr nå frem til næsten samme resultat. Bomuldsstof var her det bærende element. Fire år senere, i 1859, skulle to panoramafotografer tage den samme idé op.

Den italienske professor Umberto Porro konstruerede et panoramakamera til topografisk brug bl.a. landskabsopmåling. Objektivet var konstrueret til at give en 120° billedvinkel på vokset, lysfølsomt papir. Papirets længde svarede til 50 negativer. Bredden var ca. 140 millimeter.

I 1867 havde en berømt portrætfotograf, Camille Silvy, fået engelsk patent på en rullefilmholder beregnet til panoramabilleder. Camille Silvy optog samme år et 360° panoramabillede af Champ-Elysées i Paris. Billedet bestod af fire 90° papirbårne negativer 1000 mm lange og 102 mm brede. Ved optagelsen blev der iøvrigt anvendt et Sutton objektiv.

Disse første famlende forsøg fik dog ingen udbredelse, men idéen var nu afprøvet, og andre opfindere fulgte i de førstes spor.

Den statelige, kosmopolitiske 34-årige forretningsmand George Eastman blev forevigtet af pariserfotografen Félix Tournachon Nadar - som blev forhandler af dennes KODAK-produkter i Frankrig.

Den russiskfødte, Leon Warnerke blev den første som fik finansi- el succes med en rullefilmholder. Vi er nu nået frem til 1875, hvor Warnerke i South London Photographic Society offentliggør sine hid- tidige resultater. Warnerke var faktisk en menneskealder' foran for sin tid - idet han perforerede filmen således at to elektriske le- dere dannede kontakt og sluttede en strømkreds mellem et sølvklorid- batteri og en lille elektrisk klokke i filmholderen. Løsningen fik dog ingen praktisk betydning, idet den var for kostbar, senere blev den erstattet af et håndsving og en indikator.

Hermed var den "moderne" rullefilmkassette en realitet - og vejen var banet for massefabrikation.

Helt naturligt blev det en opgave for en opfinder og organisator i foregangslandet for den frembrusende industrirevolution: USA! Manden var George Eastman - skaberen af et fototeknisk boom uden si- destykke!

Eastman's idé

George Eastman's stræben efter at udvikle produkter til at forenk- le fotografien var i første række kun rettet imod professionelle portrætfotografer, dette fremgår tydeligt af en annonce i 1885, hvor en ny lysfølsom film præsenteres, som en økonomisk og bekvem erstat- ning for de tørre glasplader.

Det skulle dog vise sig at besværlighederne omkring papirbasen og emulsionen blev større end forudset, herved blev den umiddelbare succes afløst af stagnation - samtidig med at de tyske tørpladefa- brikanter begyndte en veritabel priskrig på det europæiske marked. George Eastman blev nødsaget til at overveje sin situation og det endte med at han konkluderede:

"Da vi begyndte med vore planer om filmfotografering, ventede vi, at alle, der brugte glasplader, ville gå over til film, men vi fandt, at det var relativt få, der gjorde det, og for at gøre det til en stor forretning, ville vi være nødt til, at nå det store publikum".

I de næste afsnit beskrives rullefilmkassetten, rullefilmen og KO- DAK's første "folkekamera" - hvis ubetingede succes skyldes George Eastman's energi og tro på den idé, udtrykt af ham selv umiddelbart før systemets lancering i 1888:

"Princippet ved KODAK systemet er at enhver skal kunne tage et fotografi, det som ellers kun en ekspert kan. Vi er i stand til at udstyre hvem som helst - mand, kvinde eller barn - som er til- strækkelig intelligent til at kunne holde på et fotografiapparat og trykke på en knap - med et instrument, som i fotografisk prak- sis eliminerer behovet for specielle hjælpemidler eller til og med enhver specialkundskab om processen. Apparatet kan benyttes uden forudgående studium, uden mørkekammer og kemikalier".

"DE TRYKKER PÅ KNAPPEN, VI ORDNER RESTEN".....

THE KODAK

Begyndelsen...

Oversættelse: E. Secher

Kameraet var på størrelse med en sæbekasse og krævede et tungt stativ. Mørkekammerteltet måtte være så stort, at George Eastman kunne komme ind i det, mens han gød emulsion på glaspladerne før eksponeringen og bagefter fremkaldte dem.

Der var kemikalier og glasbeholdere, en tung pladeholder, vandbeholder og alt i alt var hele udstyret "et pakhestelæs", som han beskrev det. Georg Eastman betalte 5 dollars for undervisning i brugen af det.

Eastman kompagniets negativpapir og rullekassette

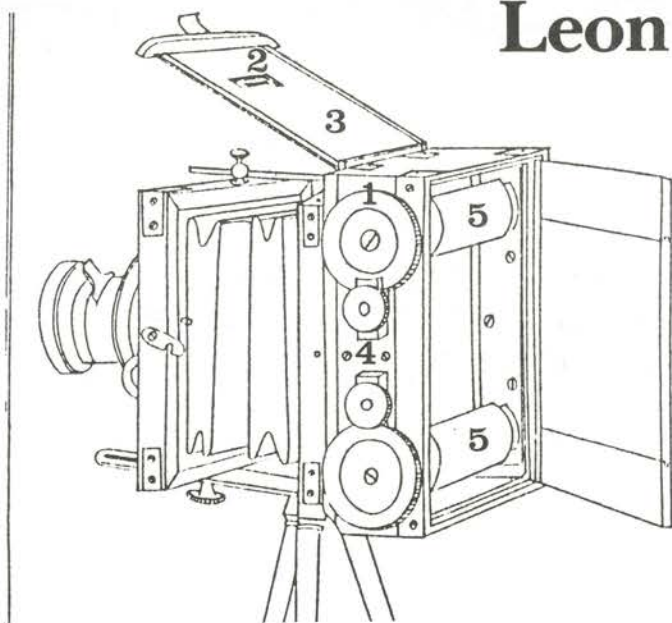
Rudi Hass

London-billedhuggeren og fotografen, Frederick Scott Archer, der opfandt kolloidum- eller vådpladeprocessen i 1851, beskrev allerede samme år den mulighed, at man kunne løsne kolloidumhinden fra underlaget og herved slippe for de tunge og skrøbelige glasplader.

Op gennem 50'erne og 60'erne blev der især i Frankrig og England taget patenter på glasløse negativsystemer. Disse var dog fortrinsvis baseret på Fox Talbot's calotypi-papir. Sammenlimede ark af lysfølsomt papir, evt. båret af gummieret silke eller sort bomuldsstof, skulle eksponeres i specielt konstruerede rullefilmkassetter. Ingen af disse opfindelser opnåede dog nogen særlig udbredelse.

Den første rullekassette, som opnåede succes blev markedsført i 1875 af russeren Leon Warnerke, bosiddende i England. Han benyttede et specielt præpareret papir med en lysfølsom kolloidum- senere gelatinehinde, som efter fremkaldelsen kunne trækkes af og placeres på glas under kopieringen. Herved undgik han calotypi-billedets karakteristiske papirfiberstruktur. Warnerke's "strippingfilm" var til 100 optagelser, hvorfor papiret var forsynet med linier og numre, som under fremspoling kunne ses gennem et orangefarvet vindue i rulleholderens forside. (Se Objektiv Nr. 42).

Leon Warnerke

Warnerke's rullefilmkassette fra 1875.

1. Det lysfølsomme papir kunne trækkes igennem kassetten ved hjælp af en rilletrækkerknap.
  2. Linierne på forsiden af papiret kunne ses igennem det lille orange vindue.
  3. I kassetten kunne spændeklemmerne (4) på valserne (5) planholde filmen.
- Rulleholderen var monteret på et enkeltskinne kamera konstrueret af Warnerke.

Det fotohistoriske

På en 4'sal i State Street, Rochester begyndte produktionen af tørplader i 1880.

I en artikel i "The Photographic News" den 25. juni 1875 skrev han: "Hvilken fotograf kan vel drømme om at tage tusinde glasplader med på en længere rejse? Anvender han derimod mit filmmateriale, for at kunne fremstille samme antal billeder, bliver hans rejsebagage højst et par ounces tungere og et par tommer mere omfangsrig".

Det var netop planlægningen af en rejse, der indirekte blev årsagen til, at en ung amerikansk bankmand, George Eastman i 1878 blev interesseret i fotografi. Han var blevet anbefalet at gøre fotografiske optagelser på en rejse til Karibien og bestilte derfor et komplet sæt fotografisk udstyr, inklusive det mørkekammertelt, som var nødvendigt i forbindelse med den vanskelige vådplade-teknik.

Hurtigt blev han så optaget af den fotografiske teknik, at han opgav rejsen, og i stedet arbejdede på at forenkle den komplicerede proces. Han havde læst om tørpladernes fremkomst i Europa og gjorde sine egne forsøg, der bl.a. resulterede i et patent på en gydemaskine. Han begyndte sin produktion og salg af tørplader i 1880 og etablerede i kompagniskab med Henry A. Strong selskabet "The Eastman Dry Plate Company" i Rochester, New York den 1. januar 1881.

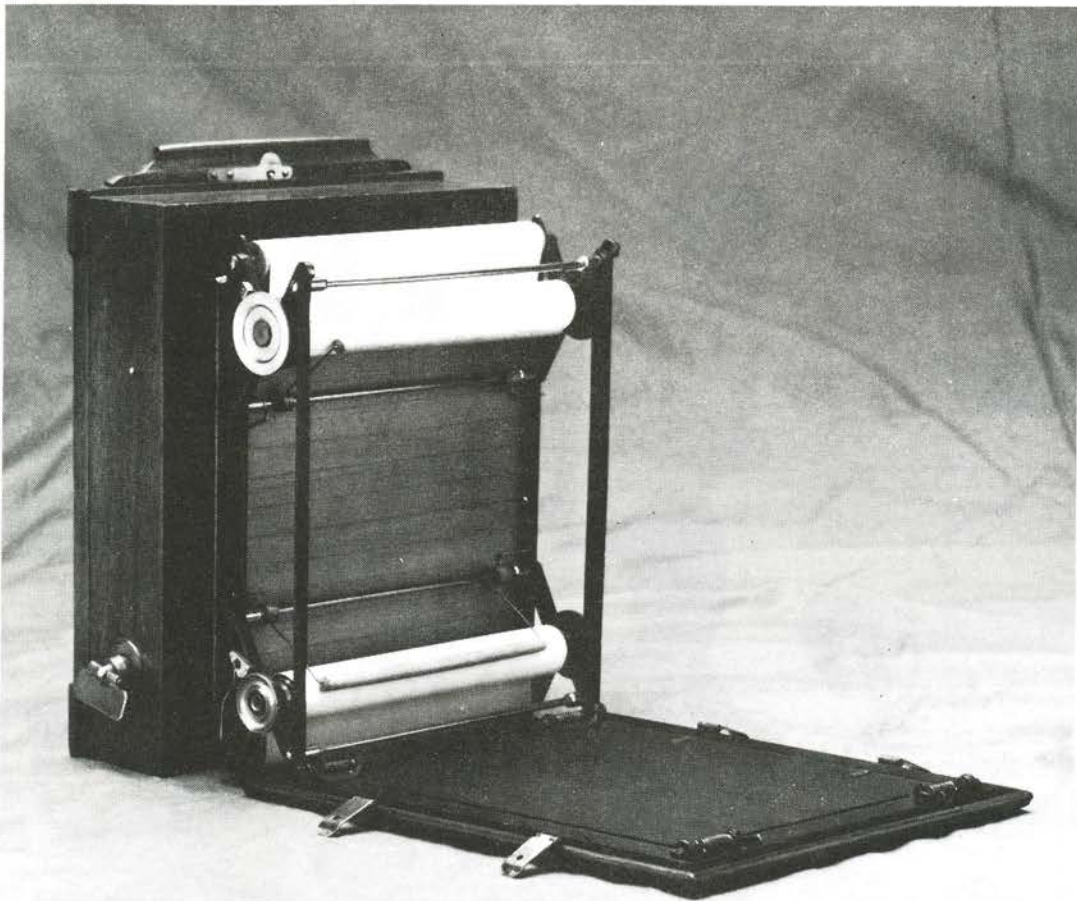
"The Eastman Dry Plate and Film Compagny" ca. 1885.

Efter at have løst nogle begyndervanskeligheder med svigtende hastighed på nogle af firmaets plader, fortsatte han sine eksperimenter med at simplificere den fotografiske proces. Hans opmærksomhed var især rettet mod at finde et lettere og mere fleksibelt underlag end glas.

Hans første bestræbelser gik på at anvende papir. Og i slutningen af 1884 udtog han sammen med William H. Walker patent på negativpapir i ruller. Samtidig ændrede firmaet navn til "The Eastman Dry Plate and Film Compagny".

I det tyske fagblad "Photographisches Wochenblatt" fra 1885 har jeg fundet en bittersød redaktionel kommentar til en anmeldelse af "Eastman Negative Paper" i Philadelphia Photographer, sep-dec. 1884:

"Som en ny amerikansk opfindelse lovprises her et negativpapir, som svarer nøje til Warnerker's. Det drejer sig kun om en gentagelse af den gamle, kendte foreteelse, at der stadig findes folk, som ganske "unverfroen" smykker sig med lånte fjer. Særlig beklageligt er det, at redaktionen ikke i det mindste gør opmærksom herpå. Måtte de to herrer blot eksperimentere i samme retning og udnytte deres arbejde industrielt; det vilde være i orden. Men opfindelsen havde de under alle omstændigheder måttet lade hr. Warnerke".

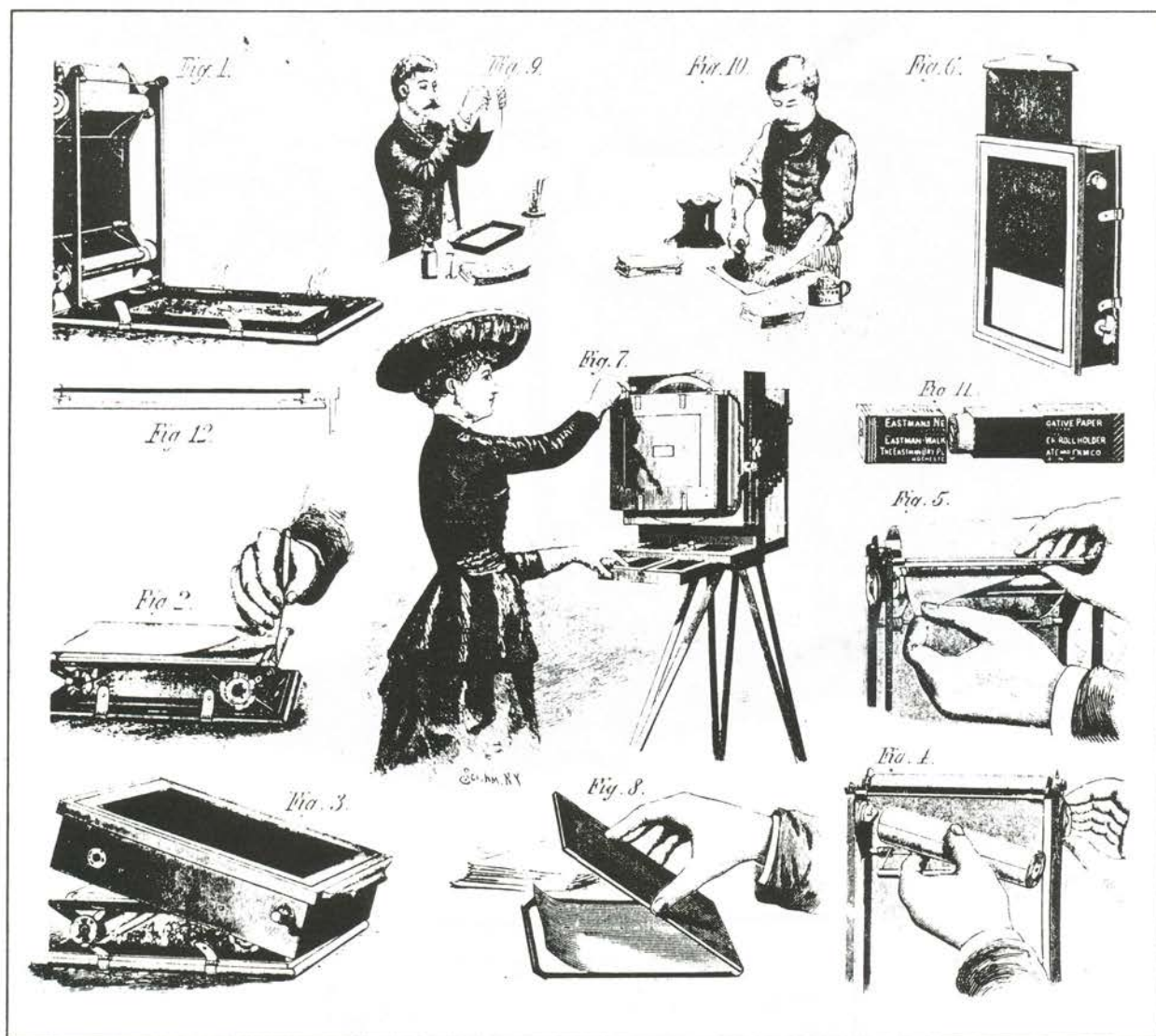
Eastman-Walker rulleholderen med åben bagside, så man ser transport-systemet og det oprullede negativpapir. Formatet er 16x21 cm.
Samling: Rudi Hass. Foto: Anders B. Lauritzen.

Walker's rullefilmkassette

Til eksponering af det nye negativpapir opfandt Walker en rullekassette, som let kunne tilpasses de traditionelle pladekameraer. Kassetten blev patenteret i flere verdensdele den 5. maj 1885, hvorefter en egentlig industriel masseproduktion blev iværksat. Ved første blik lignede Eastman-Walker rullekassetten allerede kendte, men adskilte sig dog ifølge "The Photographic News", på væsentlige punkter fra de traditionelle holdere, ikke kun i opbygning og forarbejdning, men også gennem den kendsgerning, at alle dele bliver fremstillet med stor præcision, at det til enhver tid lader sig udskifte, - en i Amerika almindelig produktionsform, som nævnt i indledningen. I det førømtalte tyske "Photographisches Wochenblatt" hedder det senere i samme årgang:

"Kassetten, som befinder sig på opfinderudstillingen i London, er et højst fuldkomment og sobert udarbejdet instrument. Den er naturligvis i princippet ganske magen til den i året 1881 her i bladet side 183 gengivne skematiske konstruktion, blot er alle detaljer på det omhyggeligste gennemarbejdede".

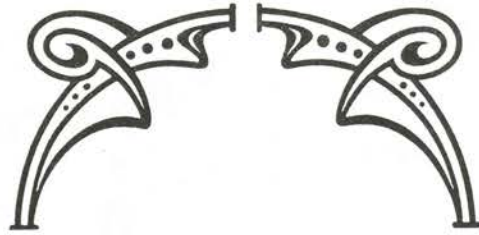

Anvendelsen af verdens første rullefilm vist i en samtidig planche. Rullefilmen (11) krævede en særlig kassette (6), som passede til datidens stor-format-kameraer (7). På 1 er rullefilmkassetten bagest åbnet, så man ser filmrullen, 4 og 5 viser isætningen af filmrullen. På 3 er rullefilmkassetten anbragt med bagsiden nedad, så forsiden af kassetten kan løftes af. Datidens rullefilm blev udskåret i enkeltbilleder (2), som fremkaldtes (9) og viderebehandlede enkeltvis. (Lademanns leksikon)

Princippet

I de tidligste modeller af Eastman-Walker rulleholderen passerer papiret en "målerulle", hvis omkreds er en fjerdedel af billedets længde, således at fire omdrejninger af rullen er nok til at føre ueksponeret emulsion i position for eksponering.

En hørbar "alarm" fra en fjeder, der slår mod rammen, letter optællingen af antal nødvendige drejninger. For hjælp i mørkekammeret er målerullen forsynet med en lille stift, som perforerer papiret tæt ved kanten, således at hvert billede har fire huller, som kan føles og tælles i mørkekammeret og gøre det muligt at skære sikkert mellem eksponerede felter.

Eastman-Walker rulleholderen monteret på George Hare's klassiske kamera fra 1882. Et kamera, hvis konstruktion bredt blev kopieret af andre fabrikanter, og som må betragtes som en milepæl i tidlig kamera design. Bemærk den påmonterede matskivesøger!

Samling: Rudi Hass. Foto: Anders B. Lauritzen.

I august 1885 fortæller "Photographic News":

"Ved hjælp af Eastman's kassette blev der indenfor en halv time gjort 24 optagelser ved Themsens bred. Fremkaldelsen af den opskårne rulle blev på simpleste måde udført med sodafremkalder i en dyb skål, og resultatet var fortræffeligt.

Ved at gøre papiret gennemskinneligt med ricinusolie, evt. med lidt æther eller vaseline fik man strukturfrie billeder, som ingen ved vurdering af trykkene ville vurdere til ikke at være udfærdigede på glas.

Den største fordel ved dette papir fremkommer, når man tager vægten i betragtning. En rullekassette med papir for 24 billeder i 13x21 cm vejer 1363 gram. Fordelen er endnu mere fremtrædende, når det drejer sig om det videre forråd. Hver supplerende rulle for 24 billeder inkl. lystæt indpakning vejer 150 gram, mens 24 glasplader med forpakning har en vægt på 3000-3200 gram. Papiret er altså mere end tyve gange lettere!

Rulleholderen blev fra starten markedsført i 12 engelske størrelser - (3,25x4,25" - 11x14") og 4 metriske (9x12 cm - 21x27 cm). Det tilhørende negativpapir blev leveret i længder til henholdsvis 24 eller 48 optagelser.

I 1886 blev alle modeller forsynet med udvendig "alarm". Kassetten viste imidlertid ikke, hvor meget af rullen, der allerede var eksponeret. Den berømte pariser-fotograf Nadar, som var Eastman's franske repræsentant, erstattede derfor den udvendige fjeder med et tandhjul med indgraverede numre til angivelse af antal eksposeringer.

Eastman-Walker rullekassetten vandt hurtig udbredelse. London Camera Club berettede, at allerede i sommeren 1887 blev 20 procent af medlemmernes optagelser gjort på Eastman papir. Året efter var var det steget til 35!

Grundet den store succes blev markedet i årene herefter oversvømmet af et stort udbud af lignende konstruktioner af forskellig fabrikat. I begyndelsen som tilbehør til pladekameraer, men efterhånden gik man over til at anbringe rulleholderen på eller i de såkaldte detektiv-boxkameraer, som allerede dengang var på mode.

Det berømte slogan pryder facaden på KODAK-fabrikken i 1888!

Således også George Eastman, da han i 1888 lancerede sin første "KODAK", der var beregnet til 100 billeder på "Eastman American - Film". En stripping-film, som allerede nogle år forinden var blevet markedsført som alternativ til omtalte "Eastman Negative Paper". Filmen havde papir som midlertidig base. Efter fremkaldelsen blev den tynde negativ-film "strippet" og lagt på glas eller tyk gelatine for kopiering.

Efter en del laboratorieforsøg kunne det nydannede selskab "The Eastman Compagny" så allerede i 1889 begynde en kommerciel fabrikation af verdens første transparente rullefilm. Papirunderlaget var ersattet af en base af gennemskinnelig, klar cellulosenitrat (celluloid).

Herhjemme omtales "Eastman Kompagniets Negativpapir" for første gang udførligt i "Beretninger fra Dansk Fotografisk Forening" i oktober 1886. I begyndelsen blev Eastman's produkter forhandlet af Budtz Müllers Efterfølgere. I deres prisliste fra 1889 hedder det bl. a.:

"Eastman's negative papir exponeres og behandles som en almindelig Glas-Emulsionsplade, men efter Fremkaldelsen maa Papiret gøres transparent i Vaseline for at kunde kopieres. Under Expositionen anbringes det negative Papir bedst enten i en særlig konstrueret Rulle-Kassette eller i en Hindebærer. Til Rulle-Kassetten bruges negativt Papir, der er vundet paa en Spole".

Og i et tillæg til prislisen fra 1890 lanceres så, som en nyhed:

"Eastman's transparente negative Hinder. Det er en af de sidste og smukkeste Opfindelser paa Fotografiens Omraade: Hinderne ere bøjelige som Papir, saa de kunde anbringes i Rullekassetter, og ere tillige transparente som Glas, saa de ikke skulde stripes. Fremkaldelsen og Behandling aldeles som ved Emulsionsplader paa Glas".

Som man vil vide, måtte rullefilmen og de efterfølgende mange forskellige "Kodaks" her på kontinentet i adskillige årtier fortsat konkurrere med glaspladen og de mange tysk fabrikerede pladekameraer. Et faktum, som i dag er til stor glæde for mange kamerasamlere!

Model af 1889 Rulle (Hinder)		Eastmann's Transparent Hinder.	
Patentet Siden 1888. Ansigt om andre Hinder.		Ansigt om Patent for Hansens Hinder.	
Hængsel	Pris	Hængsel	R. Pris
3/4 x 4 1/2 tom.	\$ 10.00	3/4 x 4 1/2 2. Ans. Blikning	\$ 0.10
4 x 5 "	10.00	4 x 5 " "	1.35
4 1/4 x 5 1/2 "	10.00	4 3/4 x 6 1/2 " "	2.00
4 1/4 x 6 1/2 "	10.00	5 x 7 " "	2.45
4 3/4 x 6 1/2 "	12.50	5 x 7 1/2 " "	2.60
5 x 7 "	12.50	5 x 8 " "	2.70
5 x 8 "	12.50	6 1/2 x 8 1/2 " "	3.60
6 1/2 x 8 1/2 "	16.00	8 x 10 " "	5.40
8 x 10 "	20.00	Frank og tysk. Kval.	
Frank og tysk Hængsel		9 x 12 ems 2. Ans. Blikning	1.10
9 x 12 ems.	\$ 10.00	13 x 18 " " "	2.45
13 x 18 "	12.50	18 x 24 " " "	4.80
18 x 24 "	16.00		

Alle foresat med den ny emittede emulsion
drøjt og hurtigt Ansigt og Hængsel
nødvendigt Hængsel.
Eastman Company Rochester N.Y.

Prisliste fra fotograf Hans Hansen's notesbog (1844-1913). Atelier Vestergade 28. Odense. (ca. 1884-ca. 1896).

Udlånt af fotohandler Anders Søfelde Hansen 4' generation. Proki foto. Odense. Danmarks Fotomuseum. Herning.

KILDEMATERIALE:

Dr. F. Stolze: Photographisches Wochenblatt 1885.

The British Journal Photographic Almanac. 1886.

A.E.M. Schleisner: Beretninger Fra Dansk Fotografisk Forening. 1886.

Budtz Müllers Eftf: Prisliste 1889/90.

Dr. J.M. Eder: Ausführliches Handbuch der Photographie. 1892.

Kodak Limited: The Kodak Museum. 1947.

O.N. Solbert: George Eastman. A. brief biography of the founder of Eastman Kodak Compagny. 1953.

Dr. Wolfgang Baier: Quellendarstellungen zur Geschichte der Fotografie. 1977.

Brian Coe: Kameras von Daguerreotypie zur Sofortbild. 1978.

Eastman Kodak Compagny: Kodak Milestones. 1980.

Lademanns leksikon. 1971.

Billedstof: Danmarks Fotomuseum. Dansk Fotohistorisk selskab. Andrew Daneman.

Rullefilmen

F. Berendt

Det er tænkeligt, at Niépore Niépce (1765-1833) allerede i det forrige århundrede har arbejdet med idéen om en rullefilm.

På Niépce's museum i Chalon-sur-Saône står et trækamera, hvis inderste del består af en kasse med ramme, hvori der sidder en spolelignende anordning.

Har Niépce præpareret et stykke lysfølsomt papir, skåret det i strimler- limet dem sammen og rullet det op på en spole? Vi ved det ikke. Men måske engang....

Indtil da begynder vi på rullefilems forhistorie i 1861, hvor englænderen Alexander Parkes (1813-1890) får udtaget patent på anvendelse af celluloid, som bærer af en lysfølsom emulsion, men det lykkes ham aldrig, at få udnyttet sin opfindelse.

I 1880 erne søgte George Eastman, efter en erstatning for det tunge glas og det mindre gode papirmateriale. I sin søgen efter et egnet materiale, blev en ældre opfindelse fundet frem og forbedret

UNITED STATES PATENT OFFICE.

JOHN W. HYATT, JR., AND ISAIAH S. HYATT, OF ALBANY, NEW YORK.

IMPROVEMENT IN TREATING AND MOLDING PYROXYLINE.

Specification forming part of Letters Patent No. 105,222, dated July 12, 1870.

We, JOHN W. HYATT, Jr., and ISAIAH S. HYATT, of Albany, in the county of Albany, State of New York, do hereby certify that the foregoing is a true and correct copy of the original specification of Letters Patent for the improvement in treating and molding pyroxyline, as shown on the accompanying drawings, and that the same was filed in our office on the 12th day of July, 1870.

Patentet fra 1870.

Den 12. juli 1870 havde kemikerne John W. Hyatt jr. og Isaiah S. Hyatt fået patent på en opfindelse der kaldtes: "Improvement in Treating and Molding Pyroxyline" (celluloid). Men dette materiale kunne kun bruges til planfilm, da det ikke var bøjeligt nok til rullefilm.

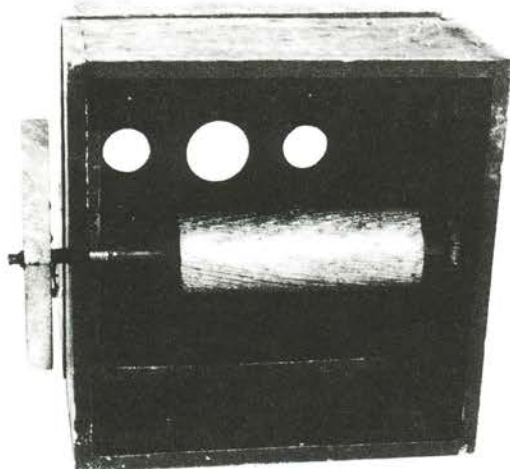
Det skal bemærkes, at man dog kunne fremstille planfilm af celluloid i 1881. Det amerikanske firma Carbutti fabrikerede en særdeles anvendelig planfilm i 1884, endda for eksport.

George Eastman satte sin unge kemiker, Harry M. Reichenbach til at forske i mulighederne for et bedre materiale. Det lykkedes at arbejde videre på Hyatt's opfindelse og i 1889 og 1892 fik "Eastman Dry Plate and Film Compagny", patent på et nyt og forbedret materiale.

Samtidig med, at alt dette skete, havde firmaet fremstillet dagslyskassetten og en fremkaldertank, således at man så sig nødsaget til at supplere det berømte slogan: "De trykker på knappen, vi ordner resten", med "eller de kan gøre det selv".

Sideløbende foregik der også intensive forsøg i Europa med at bruge celluloid som basemateriale.

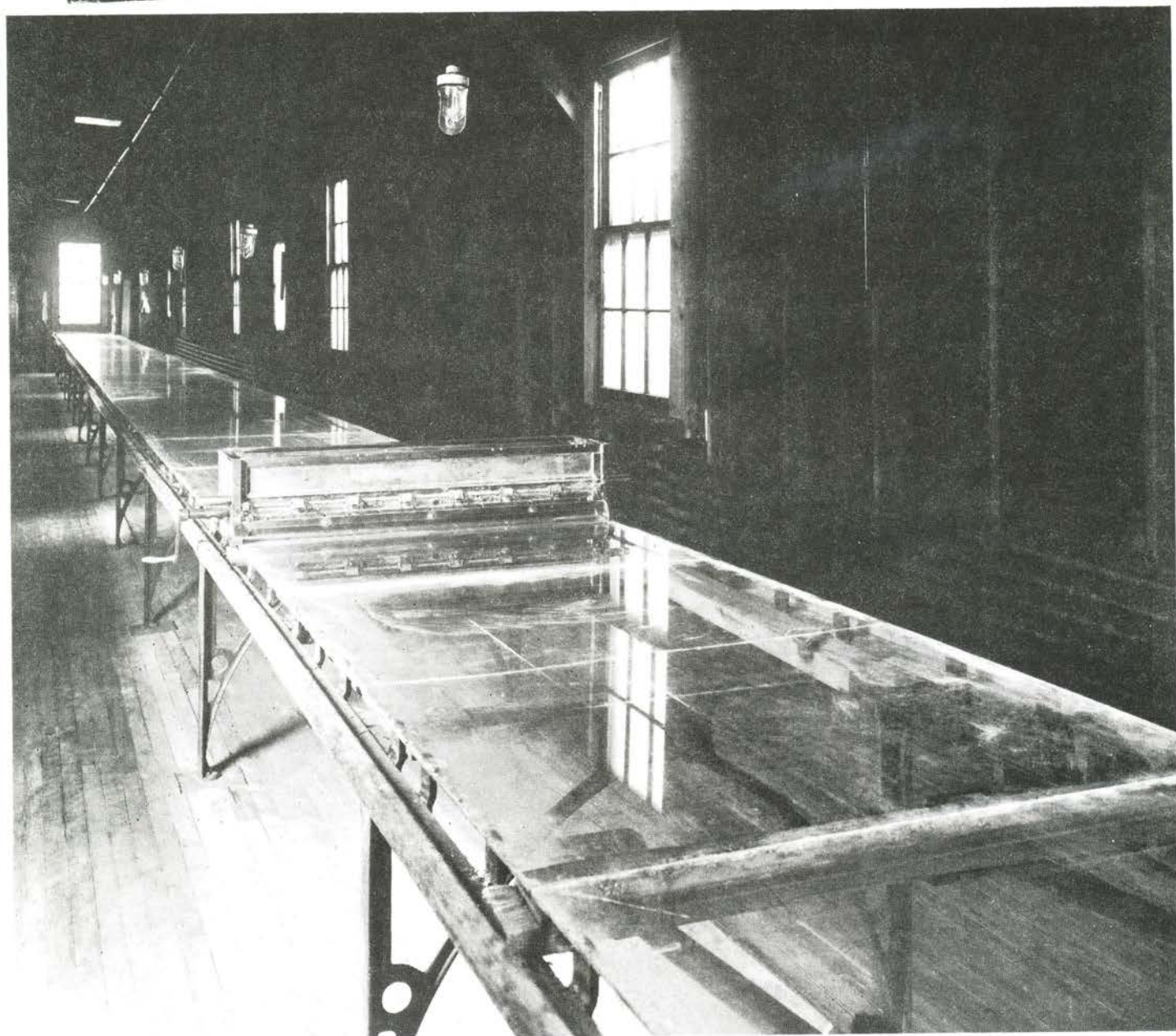

Chambre
à rouleau
et manivelle
de J.-N. Niépce.

Allerede i 1816 foretog Joseph Niépore Niépce forsøg med negativt lysfølsomt papir på sit landsted i Gras á Saint-Loup-de-Varenes i sydfrankrig.

Desværre var han ikke i stand til at fikser papiret, hvorved det gradvis blev sort.

Kan han have anbragt sine sammenlimede papirstimler på denne trærulle, som er anbragt indeni camera obscura?

Den transparente Eastman film, fremstillede ved at sprede en opløsning af nitrocellulose på dette glasbord - 60m langt og 105cm bredt. Når cellulosen var tør, blev den dækket med et substrat af natriumsilikat for at emulsionen kunne fæstne sig på den og derefter dækket med gelatine-emulsion. Den var transparent og uden korn og dannede en permanent base for negativet, hvorved den vanskelige adskilleelsesproces blev overflødig. Den kunne produceresi strimler af 60m længde.

Hannibal Goodwin

Men det blev den amerikanske præst, Hannibal Williston Goodwin (1822-1900), der anses for rullefilmens egentlige opfinder. Hvis metode, bromsølv-gelatine på celluloid base, patenteredes den 2. maj 1887.

Opfindelsen førte til en retssag mod Georg Eastman om rettighederne. Retssagen afsluttedes først den 14. august 1913, efter 15 års strid! Hannibal Goodwin vandt, men da havde han været død i 13 år og firmaet Ansco Compagny havde overtaget rettighederne til opfindelsen. Georg Eastman måtte betale 5 millioner dollars i erstatning til Ansco og Goodwin's arvinger!

Rullefilmens barndomsår var ikke en dans på roser. Der var store problemer med den u håndterlige celluloid, som havde en tendens til at "bule op" under fremkaldelsen. Desuden forvandlede den sig til en "stram rulle" når den tørrede.

Alle disse problemer blev egentlig først rigtig løst i 1908, hvor Kodak lancerede verdens første sikkerhedsfilm af celluloseacetat, som efterhånden afløste de brandfarlige nitratfilm.

Fotografiapparatet, som skulle modtage den "sprælske" rullefilm voldte også Georg Eastman mange store problemer. Vi skal i det følgende afsnit fortælle lidt om dette fotografiapparats opbygning og om de vanskeligheder der lå i, at overvinde den almindelige skepsis overfor det nymodens!

For den, som ønsker at få uddybet emnet omkring rullefilmens dramatiske historie, kan henvises til: Urs Tillmann's, "Geschichte der Photographie. Stuttgart 1981. ISBN. 3-7193-0781-6.

Kildemateriale

KODAK snapshot. 100 Yars. 1888-1988. Photography. KODAK Museum. Rochester. Arkivmateriale. Ikke i handel.

Catalog of KODAK and Brownie Cameras Alan R. Feinberg. Rochester 1972.

KODAK publikation 1988. Reklame.

USA, Patent Office. 1988.

Helmer Bäckström: Ur Fotografiens Historia. 1-3.

Danmarks Fotomuseum. Herning.

KODAK NYT. 1-4. 1978.

Northern Light Gallery. Fotografier fra 1888. Andrew Daneman. 1988.

Fotomekanisk Museum. København. 1988.

Fotohistorisk Arkiv. F. Berendt 1988.

Helmut Gernsheim: The History of Photography. From the Earliest use of the Camera Obscura in the eleventh Century up to 1914.. 1956.

Urs Tillmanns: Geschichte der Photographie. Stuttgart. 1981. ISBN 3-7193-0781-6.

»The KODAK Camera No. 1«

Flemming Berendt

Georg Eastman's idé om at konstruere et enkelt og billigt fotografisk kamera, byggede på de erfaringer der var opnået helt tilbage fra 1820'erne, hvor Niépce's asfaltplade skulle belyses i 6 timer, senere kommer daguerreotypipladen, hvor 30 minutters belysningstid rakte.

Fox Talbot's negativmetode reducerede tiden til ca. 3 minutter. Kollodiumpladen skulle belyses i ca. 10 sekunder, men med opfindelsen af bromsølvgelatinen kom man ned under 1 sekund.

Nu var det ikke længere nok at sætte et sort dæksel foran objektivet og tælle - tiden var inde til at konstruere en "lukker", der egentlig rettelig burde hedde en "åbner", da dens opgave er at åbne for lyset i et bestemt tidsinterval.

Tiden var inde....

Princippet

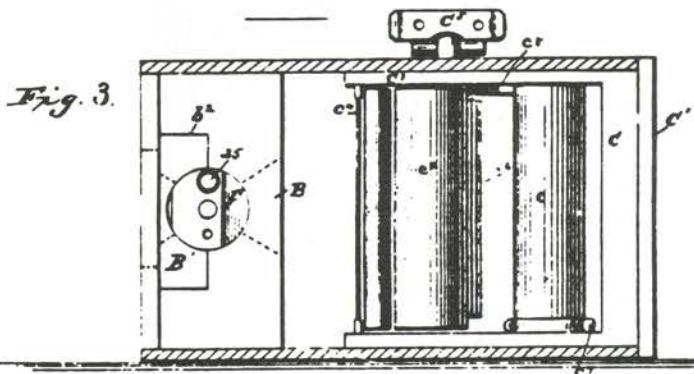
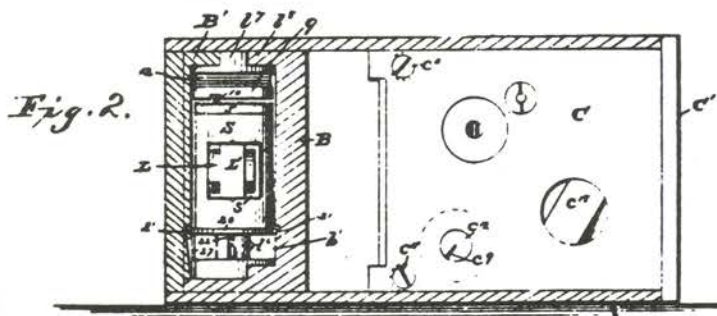
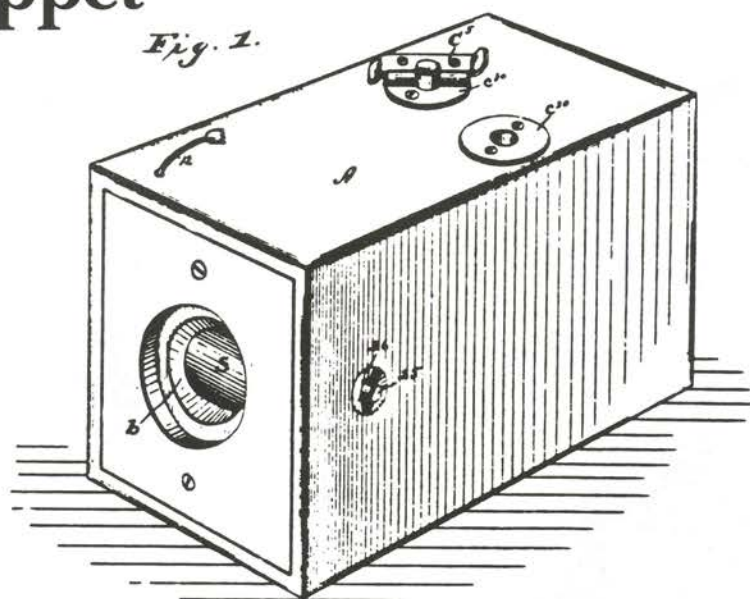

Fig.1. Viser "No.1 KODAK" på hvis overside optræksnøglen er anbragt. De følgende tegninger anskueliggør apparatets øvrige funktioner.

G. EASTMAN.

CAMERA.

No. 388,850.

Patented Sept. 4, 1888.

UNITED STATES PATENT OFFICE.

GEORGE EASTMAN, OF ROCHESTER, NEW YORK.

CAMERA.

SPECIFICATION forming part of Letters Patent No. 388,850, dated September 4, 1888.
Application filed March 27, 1882. Serial No. 52,564. (No model.)

To all whom it may concern: Be it known that I, GEORGE EASTMAN, of Rochester, in the county of Monroe and State of New York, have invented certain new and useful improvements in a camera, which are fully described in the following specification, and the manner in which the same may be used, and the advantages thereof, is shown in the accompanying drawings.

Fig. 1.

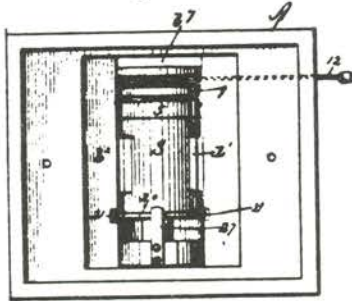

Fig. 7.

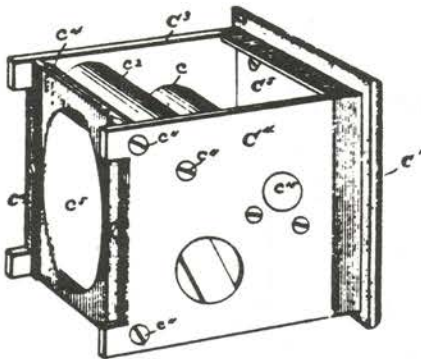

Fig. 8.

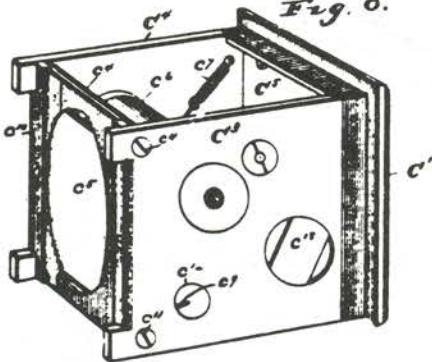

Fig. 5.

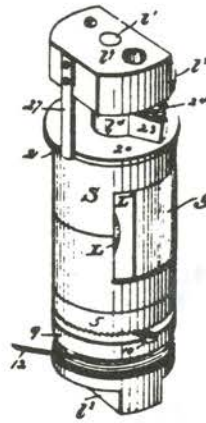
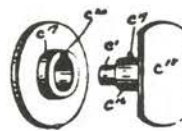

Fig. 6.

Fig. 11.

Fra rullefilmholderen, hvor den specielle "Eastman American Film" var anbragt, passerede filmen en målevalse.

Filmen havde i den ene ende et mærke, som kunne ses igennem et vindue i toppen af apparatet. Herved kunne man følge filmens gang gennem "kassen". Kameraet havde ikke tælleværk.

Filmen blev ført videre forbi eksponeringsåbningen, frem til opspolingsrullen, som kunne drejes rundt med en nøgle.

Den cylindriske lukker blev spændt ved at trække i en snor. Objektivet var monteret inde i lukkeren.

Den cylindriske lukker udgjorde næsten halvdelen af fremstillingsomkostningerne, hvilket indebar af Georg Eastman konstruerede en mere enkel sektorlukker, som blev patenteret den 4. januar 1889.

Fig. 9.

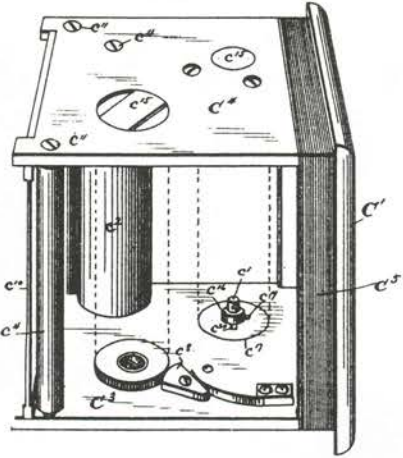
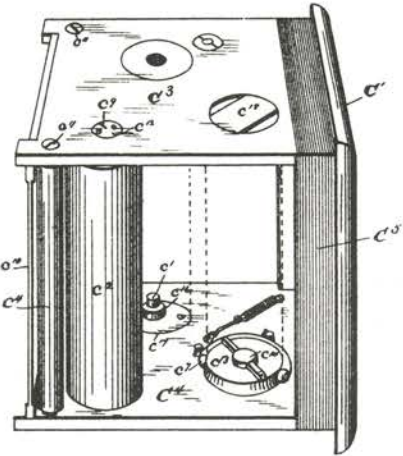

Fig. 10.

Cost

Kodak

Lenses	1.05
Box	1.
Roll Holder	3.10
Carrying case	.50
Packing	.05
Silver	.65
	\$6.35

Roll Holders	Case	Mount	Silver
1/2 1/8 x 1/4 Case	2.25	2.75	1.50
1/2 1/8 x 1/4 5/8	2.50	3.50	5.
6 7/8	2.75	2.50	5.75
8 x 10	3.00	2.50	5.50

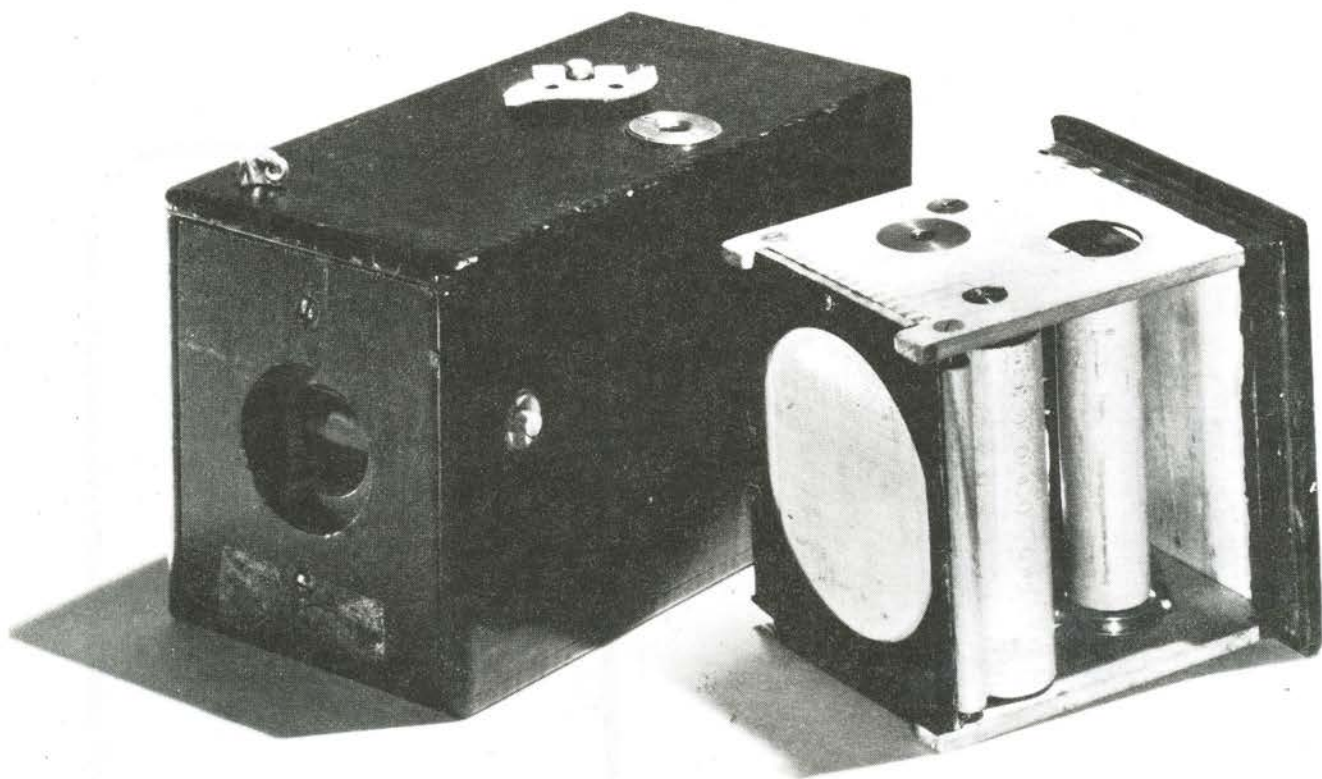
Silver	50%
Brass	25%
Steel	60%

Georg Eastman noterede egenhændigt i sin notesbog produktionsomkostningerne - 6 dollars og 35 cent.

Notesbogen er identisk med den som fulgte med kameraet!

Witnesses.
Chas. R. Burr.
Thomas Durant.

Inventor.
George Eastman.
by Church & Church
his Attorneys.

THE KODAK CAMERA NO.1 - 4. SEPTEMBER 1888.

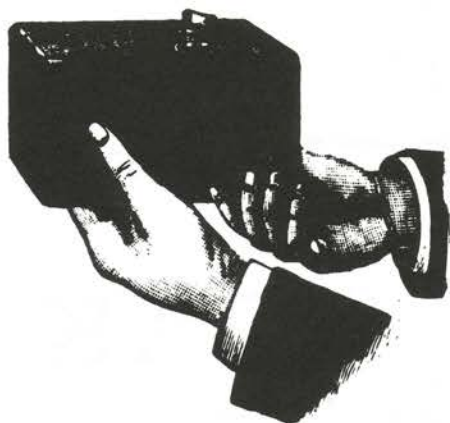
Objektivet var fastgjort i en horisontal cylindrisk rotationslukker der kunne drejes 180° mellem to modstående lysåbninger. Når lukkeren kom i rotation og var på linie med objektivet, skete eksponeringen, som var på ca. $1/20$ sekund.

Lukkeren blev spændt med en spiralfjeder, som blev trukket op med en snor og et tandhjul med blokering. Hvert optræk kunne klare 4 eksponeringer. Objektivet's korte brændvidde 57 mm gav en betydelig dybdeskarphed fra 1 meter. Da billedet var rundt og billedvinklen på 60° fandt man det forsvarligt at konstruere apparatet uden en søger, men med sigtelinier på oversiden af kameraet.

George Eastman ansøgte om patent på sit første rullefilmkamera, der fik navnet "The KODAK Camera, no. 1" den 30. marts 1888. Den endelige patentgodkendelse var gældende fra den 4. september samme år - altså for præcis 100- år siden!

Apparatet blev præsenteret ved "Convention of the Photographic Association of America in Minneapolis".

Kameraet var af kasseformat, 165 mm langt, 95 mm højt og 83 mm bredt. Det var beklædt med sort safian. Den specielt fremstillede film var 70 mm bred og gav 100 runde negativer, med en diameter på 63,5 mm. Den primitive linse var af periskoptypen, med fast blænde $f/9$.

THE

KODAK

CAMERA.

Silver Medal at Minneapolis Convention
P. A. of A. for most important invention
of the year.

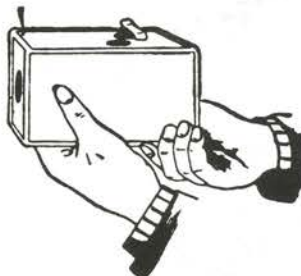
PHOTOGRAPHY REDUCED TO THREE MOTIONS.

1. Pull the Cord.

2. Turn the Key.

3. Press the Button.

And so on
for 100
Pictures.

ANYBODY CAN USE IT.

Size of Camera, $3\frac{1}{4}$ x $3\frac{1}{2}$ x $6\frac{1}{2}$ inches.

Weight, 1 lb. 10 oz.

Size of Picture, $2\frac{1}{2}$ in. diameter

PRICE, \$25.00.

Price includes hand-sewed sole leather Carrying Case,
with shoulder strap and film for 100 exposures.

Uncapping for Time Exposures

PRICE

For Developing, Printing and Mounting 100 Pictures,
including spool 100 films for reloading Camera..... \$10 00
Spool for reloading only..... 2 00

"The Photographic News" - Den 14. september 1888.

"KODAK apparatet vil skabe en ny klasse - de som ikke ønsker at ofre den tid og opmærksomhed der kræves for virkelig at fotografere, men som ønsker at skaffe sig erindringsbilleder fra en rejse, eller er optaget af andre sysler. Den sidsnævnte kategori vil frembringe mange kunstnere".

"The Amateur Photographer" - Den 21. september 1888.

"Vi vover at udtale, at dette kamera uden forbehold er det smukkeste instrument, som der nogensinde er tilbudt offentligheden i forbindelse med fotografi".

"DE TRYKKER PÅ KNAPPEN, VI ORDNER RESTEN".

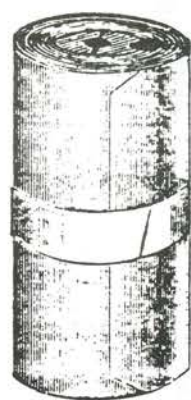
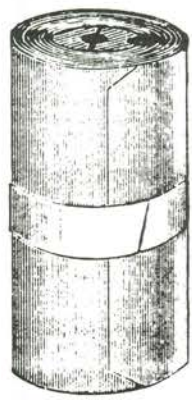
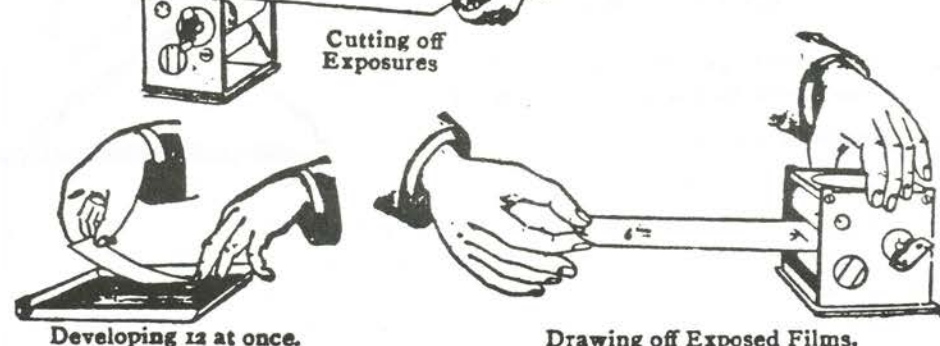
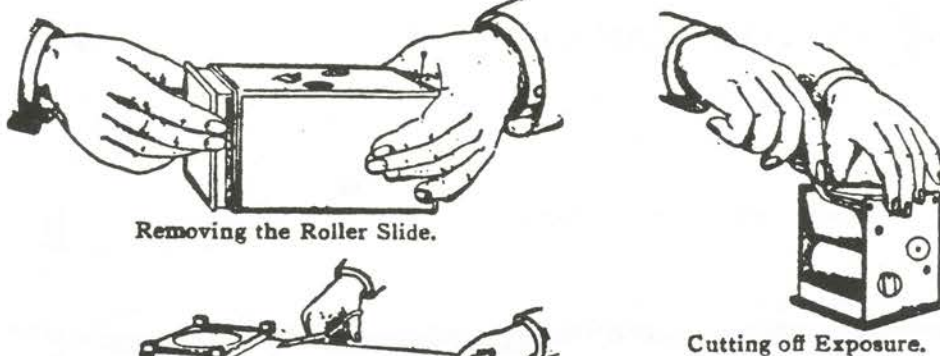
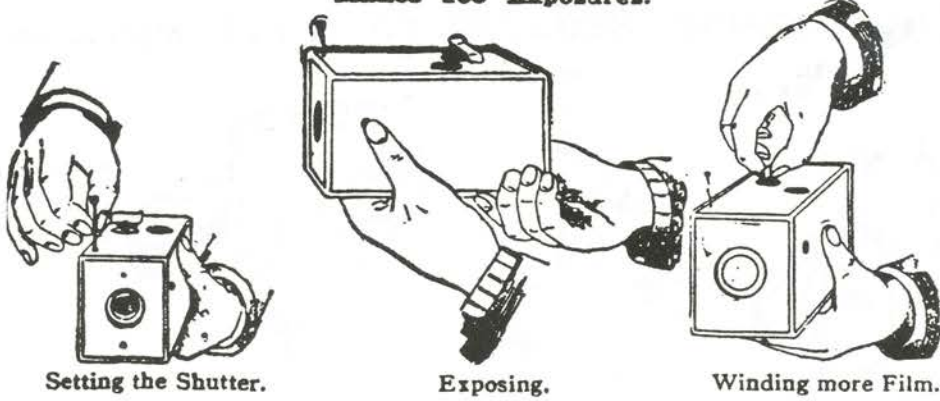
SCIENTIFIC AMERICAN

A WEEKLY JOURNAL OF PRACTICAL INFORMATION, ART, SCIENCE, MECHANICS, CHEMISTRY, AND MANUFACTURES.
 NEW YORK, SEPTEMBER 16, 1888.

INSTANTANEOUS PHOTOGRAPHY—but may be used for time work, also when a secure exposing platform, and is finally wound up on the
 The perfection in the manufacture of emulsion-plates may be found to rest upon. Its simplicity and speed in which the act is performed.
 The sensitive material is now so prepared that it is possible to use it in the dark, and the light is not necessary to expose the paper within the
 The use of sensitive material is still made into the rear of the camera, and it is protected from contact with the hands of the operator, leaving the film
 by the means of the winding key, passing through the opening in the rear, and attaching the film to the
 The use of sensitive material is still made into the rear of the camera, and it is protected from contact with the hands of the operator, leaving the film
 by the means of the winding key, passing through the opening in the rear, and attaching the film to the

THE KODAK

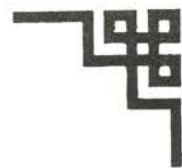
Is the smallest, lightest, and simplest for the ten operations necessary with we have ONLY THREE SIMPLE MOVEMENTS. REQUIRED. Size $3\frac{1}{2}$ by $3\frac{1}{2}$ by $6\frac{1}{2}$ inches. Weight 35 ounces. of all Detective Cameras—most Cameras of this class No FOCUSING. NO FINDER REQUIRED. Size $3\frac{1}{2}$ by $3\frac{1}{2}$ by $6\frac{1}{2}$ inches. Weight 35 ounces. Makes 100 Exposures.

FULL INFORMATION FURNISHED BY THE
EASTMAN DRY PLATE & FILM CO., 115, Oxford Street, London. W.

"DE TRYKKER PÅ KNAPPEN, VI ORDNER RESTEN- ELLER DE KAN GØRE DET SELV".

"Vi er istand til at udstyre hvem som helst - mand, KVINDE eller barn" osv.... George Eastman.

Georg Eastman fotograferet med "The Kodak No.1" på damperen Gallia i 1890.

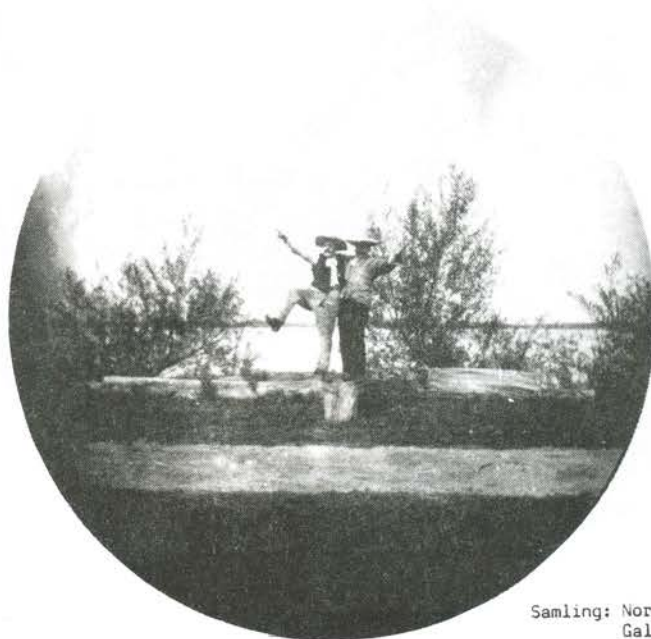
De runde billeder blev opklæbet på karton med KODAK's logo.

Runde billeder

1:1, diameter 2" (63,5mm).

Samling: Northern light Gallery.

AMATØRBILLEDER OPTAGET MED "THE KODAK NO.1". I 1888!

Dette KODAK kamera er forsejlet fra fabrikken. Læs instruktionsbogen før seglet brydes. Indeholder lysfølsom film!

Når man købte kameraet var det "ladet" med en 100 billeders negativ rullefilm - fint indpakket og kameraet forsejlet med en snor direkte fra fabrikken.

Der medfulgte en notesblok, hvorpå man kunne notere sine optagelser. Når filmen var eksponeret, returnerede man det til Eastman's fabrik. Filmen blev udtaget og en ny isat - hvorefter kunden straks fik apparatet retur. Filmen blev nu fremkaldt og de vellykkede billeder blev enkeltvis oplæbet på karton med firmamærke på bagsiden. Hele operationen tog ca. 5 dage, alt afhængig af vejret, idet billederne blev kopieret ved sollys.

Idéen var faktisk genial, idet George Eastman, samtidig med at sælge sit fotografiapparat, havde grundlagt en fremkalder- og kopieringsanstalt.

De amatørfotografer, som var mere velbevandret ud i den fotografiske kemi og gerne ville lave deres billeder selv, kunne købe en forbrugervejledning til kameraet. Heri var de kemiske fremkalderformler angivet.

25 dollars

Georg Eastman var servicebetonet og forretningsmand lige fra begyndelsen. "The KODAK Camera no. 1" kostede 25 dollars, hvilket var en betydelig pris, idet man kunne erhverve sig en habit for 15 dollars og New York Times kostede 2 cent - dog 4 om søndagen.

Udskiftning af film, samt kopiering androg 10 dollars for samtlige billeder!

Apparatus

The KODAK

Per Ask Nielsen

Lidt om introduktionen af den første K O D A K i England og Danmark, som den bl.a. formede sig ifølge datidens fagskrifter, bearbejdet ved Per Ask Nielsen.

THE AMATEUR PHOTOGRAPHER.

SEPTEMBER 21, 1888.

THE AMATEUR PHOTOGRAPHER

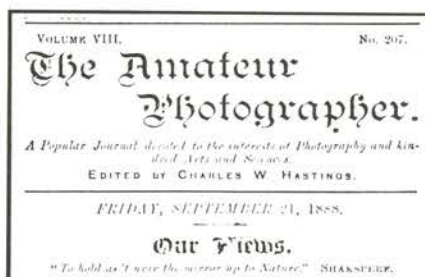
Photographic Holiday Work.

1888

Edited by CHARLES W. HASTINGS.

The contents of this journal are the property of the publishers, and no part of it may be reproduced without their consent. The publishers are not responsible for the opinions or views of the contributors, or for the accuracy of the information given in the advertisements. The publishers are not responsible for the loss of or damage to any property sent to them for publication. The publishers are not responsible for the loss of or damage to any property sent to them for publication. The publishers are not responsible for the loss of or damage to any property sent to them for publication.

Ugebladet "THE AMATEUR PHOTOGRAPHER" så dagens lys engang i 1880, og blev hurtigt et vigtigt organ for de britiske foto-amatører med CHARLES W. HASTINGS som redaktør. Een af initiativtagerne var JOHN DUNCROFT, en kendt fotograf og sejlsports-mand, der også var direktør for amatørafdelingen i det berømte fotohus "THE LONDON STEREOGRAPHIC AND PHOTOGRAPHIC COMPANY LTD.". Bladet arrangerede mange konkurrencer og udstillinger med stor succes og mange prominente deltagere. Den ugentlige udgave var på 16 sider i A4, hvoraf en fast side var helliget "A Dictionary of Photography" ved E.J.WALL - et leksikon ordnet alfabetisk. Udover det redaktionelle stof var der faste sider til klubnyt, læserbreve (3-5 sider!) og en annoncemængde, der sammen med spalten "APPARATUS" (tekn.nyt!- hvorfra nedenstående er hentet) fyldte andre 4-6 rigt illustrerede sider.

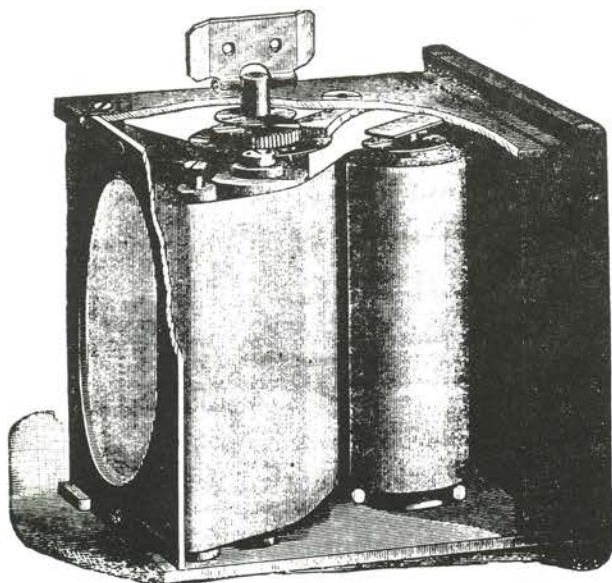
Trykteknisk hævede bladet sig nok over datidens gennemsnit, og man var stolte over specielt reproduktionerne, der blev leveret af det internat. kendte PHOTOPHANE COMPANY Ltd. 846 Old Kent Road, S.E. At tingene ikke fungerede uden visse problemer, vidner en flere gange gentagen udsættelse af billedreportagen fra årets konkurrence. Den var planlagt til et Julinumner, - den blev bragt i December!

Årets - 1888 - konkurrence lanceret under navnet "PHOTOGRAPHIC HOLIDAY WORK" havde notabiliteten DR. P.H.EMERSON som dommer - og vinderen blev den senere så feterede ALFRED STIEGLITZ med et billede af en italiensk kurvemager. Måske var det den 24 årige Stieglitz's debut som vinderfotograf.

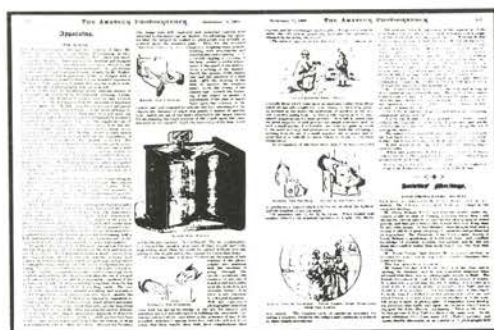
KODAK No. 1

A P P A R A T U S .

THE KODAK .

Kodak rullefilms-indsats.

Dobbelt-siden i THE AMATEUR.

THE EASTMAN COMPANY har gennem imødekommenhed fra deres MR. WALKER, givet os lejlighed til i deres udmærkede udstillingslokaler, Oxford Street 115, W.C., at besigtige det nye håndkamera "THE KODAK". Dette kamera er det mindste og billigste kamera der nogensinde er blevet tilbudt det britiske publikum, og er af amerikansk oprindelse; Vi vil følgende give en kort beskrivelse, omhyggeligt forberedt af MR. WALKER.

Kameraet, som kun vejer $2\frac{1}{2}$ lbs (1134 gr.incl.taske), er forsynet med et rullemagasin indeholdende lysfølsom film til 100 optagelser. Betjeningen af kameraet er så enkel at enhver, med eller uden kendskab til fotografi, vil kunne bruge det.

For de som ingen kendskab har til fotografiens mysterier som f.eks. fremkaldelse, kopiering, toning, montering etc., har Eastman Company en nem løsning på vanskelighederne. Vi antager at brugeren har foretaget de 100 eksponeringer; "KODAK" 'en kan nu returneres til firmaet som pakkepost; Her vil man udtage filmspolen, genlade kameraet, - og sende den til ejeren påny; Fem dage efter vil man sende 100 aftryk taget efter negativerne, alle smukt monteret og højglanset m.v., med en regning på 2 pund 2sh. Negativerne kan selvfølgelig også fremkaldes og kopieres af ejeren, hvis han har tid og duellighed;

Men for den aktuelle skribent, hvis tid er kostbar, tilbyder leverandøren helt grydeklart materiale som forlæg til hans artikler, - uden spild af hans tid, som måske ellers ikke ville kunne afses.

"KODAK" 'en er ikke noget legetøj. Negativerne er 2" (6,35cm) i diameter, den kan tidseksponere, og den kan bruges til alle formål svarende til et almindeligt kamera med en RAPID RECTILINEAR-optik; Salgsprisen er 5 pund 5 sh., og vi vover den påstand at det, uden undtagelse, er det smukkeste, lille instrument, der er tilbudt publikum i forbindelse med fotografi. Den efterfølgende beskrivelse er udelukkende baseret på fabrikantens oplysninger, hvortil vi ikke er i stand til at gøre tilføjelser. Vi beder om undskyldning herfor, idet vi refererer og bringer illustrationer fra firmaets udmærkede brochure.

DETEKTIV-kameraer - d.v.s. instrumenter, der tillader øjeblikks-optagelser uden brug af stativ har altid lagt stort beslag på billedmagernes opmærksomhed. Ingen ved bedre end professionelle fotografer om nødvendigheden af at undgå stativ, når et vellykket resultat afhænger af at den fotograferede forbliver uforstyrret, eller når det gælder optagelser af objekter i hurtig bevægelse.

Det er nu snart tre år siden, at en anset fotograf over for os påstod, at matskive og fokuseringsklæde på almindelige rejsekameraer ikke blot var unødvendige, men også at de var absolut plagsomme, og han fortsatte med at demonstrere i praksis hvordan han kunne præstere superbt arbejde uden brug af de to hjælpemidler, ved gravering af en række graduerede mærker på kameraets bundbrædt, svarende til forudvalgte fokuseringsafstande. Det er sjældent, at en professionel fotograf fuldt erkender det tilladelige fokuserings-spillerum med en første klasses landskabslinse, mens amatøren som regel er af den mening at intet "næsten" er akceptabelt.

THE STEREOSCOPIC COMPANY'S

"ARTIST"
HAND CAMERA.

It is the Smallest,
Neatest, and Best
Hand Camera made.
1/4-plate ... £10 10s.

BY ROYAL LETTERS PATENT.

Fremskridt i udviklingen af detektiv-kameraer har fulgt samme linie som udviklingen af alle andre opfindelser, - den langsomme og kedelige evolution. Ethvert skridt har nærmest været lille og tæt på den oprindelige type, som i dette tilfælde var det almindelige rejsekamera, et instrument suppleret med et stativ, en indstillings-matskive, og en detaljeret serie af indstillinger beregnet for tilfælde, som kun kommer på tale når alle omstændigheder er gunstige, og kan tilgodeses omhyggeligt og metodisk. Det er klart at brugen af et stativ og kamera er farligt og ofte ufordelagtigt, når billedet skal optages i en overfyldt passage, fra toppen af en bus, eller fra dækket af et gængende skib. Bare synet af apparaturet vil enten tiltrække en jagtende og nysgerrig hob af tilskuere, eller skræmme motivet langt bort; Normalt vil fotografen til sin ærgelse opdage at det er absolut umuligt at opnå brugbare optagelser af de begivenheder, der optager og morer ham mest.

THE AMATEUR PHOTOGRAPHER.

MEDAL AWARD, CRYSTAL PALACE EXHIBITION for SETS of APPARATUS

E. & T. UNDERWOOD, BRUNSWICK WORKS,
130, 132, GRANVILLE STREET,
Birmingham.

The "Exhibition"	£3 10 0	£5 10 0	£7 10 0	The "President"	£5 2 0	£5 0 0
The "Instanto"	2 2 0	4 4 0	6 6 0	The "Stereograph"	6 0 0	8 0 0
The "Convention"	1 7 0	3 15 0	4 10 0	The "Special" (Camera only)	3 10 0	5 0 0
The "Tourgraph"						

RECTILINEAR LENSES.

RAPID EGYPTSCOPE. IN A RECTILINEAR.

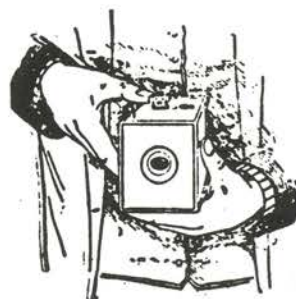
Eq. L. 42 5 0   48 10 0   44 10 0
Eq. L. Rect. 110 0   2 8 0   3 5 0
W.M. Price 110 0   2 4 0   3 5 0

Messrs. MAWSON & SWAN, 32, Fobo Square.
Messrs. MAYFIELD, COBB & Co., Queen Victoria Street.

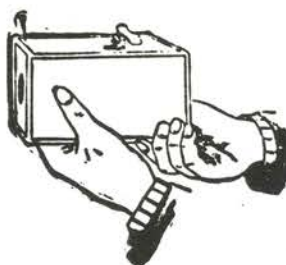
Derfor kan det komme på tale, at skønt stativet er blevet kasseret, - næsten alle de andre indstillinger udnyttet på almindelige rejsekameraer, kan en nødvendig løsning være et detektiv-apparat. Ingen forøgelse af billed-formatet var ønsket, ingen special linse var valgt, og det gamle system med blændertrin var bevaret for at sikre skarphed. Anordninger til fokusering af billedet var stadig i brug, og miniaturekameraer blev påmonteret større modeller som søgere, for at sikre brugeren at det ønskede udsnit også var identisk med det på den lysfølsomme plade. Derfor forsyner vi det såkaldte detektiv-kamera med en stor tung boks, spækket med forbindelser og justeringer, - og krævende:

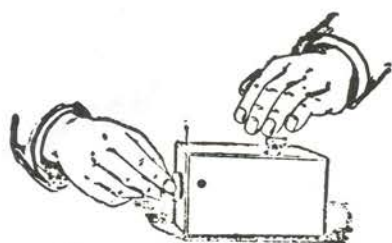
Lukkerspænding.

Klar igen -
se op!

Eksponering.

Tids-optagelse.

Aktuel størrelse 1:1.
Afstand ca. 3 mtr.

Barnefotografering.

Først, en omhyggelig påsætning af dæksel eller afdækning af optikken; for det andet, en omhyggelig justering af lukker-tiden; for det tredje, en lukkerspænding; for det fjerde, åbning af kamera-æskan og indsætning af en kassette; for det femte, udtrækning af skydelåg til afdækning af den lysfølsomme plade; for det sjette, lukning af kamera-boksen; for det syvende, fokusering af motivet ved hjælp af justering af pladen svarende til udvendige markeringer på boksen, og beregnet til at indikere den nødvendige indstilling for objekterne, - en afstand som alene var en sag om teori; for det ottende, brugen af søgeren monteret på det større kamera til konstatering af motivets nøjagtige position på den aktuelle lysfølsomme plade; for det niende, afdækning af linsen; og til slut for det tiende, den endelige eksponering. Men heller ikke dette er alt.

Brugen af glasplader begrænser fotografens muligheder på grund af fylde og vægt, idet det sjældent er aktuelt at medbringe mere end seks, da flere vil betyde en alvorlig forøgelse af vægt, samt ekstra udgifter til anskaffelse af ekstra kassetter.

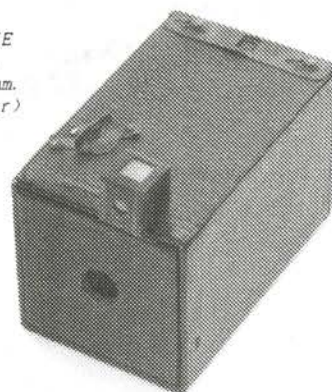
Vil nogen normal mand eller kvinde (for der er tusinder af kvindelige dyrkere udi fotografien) hævde at nødvendigheden af at skulle gennem ti bestemte operationer, hvor enhver undladelse uigenkaldelig vil virke ødelæggende på resultatet, ikke alvorligt devaluerer hvad man ellers betragter som et dejligt tidsfordriv. Vil nogen erfaren fotograf benægte, selv med hans specielle kendskab til kunsten, at hans hukommelse og koncentration ikke er alvorligt belastet af de ubønhørlige betingelser beskrevet herover; og hvor findes ejeren af et såkaldt "DETECTIVE"-kamera, solgt hidtil, som ikke blankt indrømmer at dets vægt, dets omfang, dets forviklinger, dets udgifter, og de yderst begrænsede antal eksponeringer under det gamle system, i praksis ophæver de fordele der opnås ved at undvære stativet?

Egnede motiver for detektiv- el. håndkameraer er normalt dem vi møder uforberedte, fremfor dem som vi specielt har opsøgt; et eller andet enestående eller en interessant gruppe, et færdselsuheld, mang-foldigheden af udhalere ved strandpromenaden, en friskt sejrende båd, - med andre ord, objekter indenfor et begrænset område, som er aldeles uegnede til store formater. Det kan med sikkerhed hævdes at største-parten af sådanne billeder ganske enkelt er souvenirs, og - som sådan, et lille billede, der hvis det er troværdigt, giver ligeså meget til erindringen, som hvis det havde været et stort og pretendiøst eet, medens fordelene opnået ved brug af et lille negativ er så mange og så store, at det er vanskeligt at vide hvor man skal begynde eller ende opregningen.

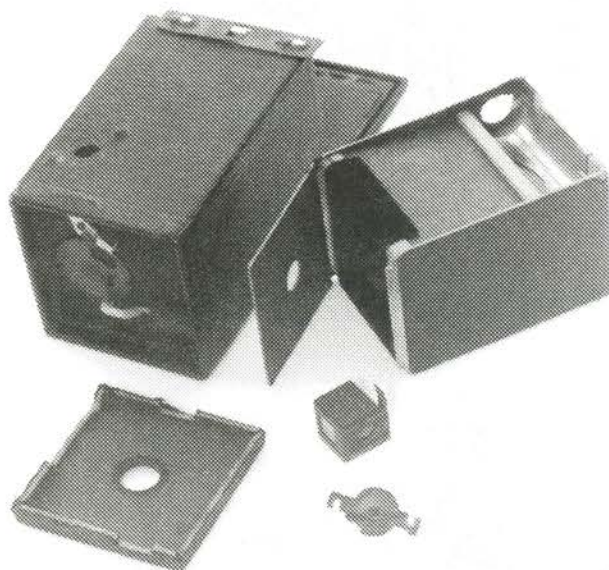
I erkendelse af de ovenfor fremførte kendsgerninger er det lykkedes os at fremstille et kamera, der er langt det mindste, det letteste, og det nemmest betjente der indtil nu er lavet.

Det måler kun $3 \frac{1}{4} \times 3 \frac{3}{4} \times 6 \frac{1}{2}$ " (8.3 x 9.5 x 16.5 cm). Når det er ladet med lysfølsom film til et hundrede optagelser, er vægten bare femogtredive ounces (995 gr.). Det nødvendige antal operationer for at tage et billede, er ialt reduceret til tre enkle greb.

KODAK no. 1. BROWNIE
Model B. fra 1904.
120 film - 56x56 mm.
Løs søger (tilbehør)

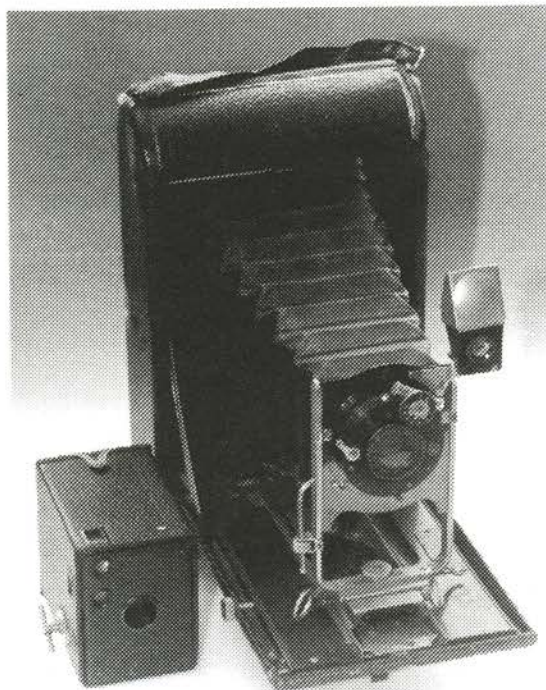

A-O-R. 310.

Denne Brownie model kunne adskilles næsten totalt. Fremstillet af pap, træ, blik og messing.

"DAVID OG GOLIATH" ?

AGR. 308 No. 0 BROWNIE Mod. A. 1917.
127 film - 4 x 6½ cm,
AGR. 313 No. 4 A. Folding. 1910.
til plader 10.8 x 16 cm
og rullefilm no. 126 !

Det vigtigste i KODAK-systemet er adskillelsen af det arbejde en hvilken som helst person må gøre for at tage et fotografi, fra den indsats der kun kan klares af en ekspert. Med Kodak'en kan enhver, mand, kvinde eller barn, som har forstand nok til at holde en box lige og trykke på en knap beherske et apparat som alt i alt adskiller sig fra den fotografiske praksis, med dens nødvendige ekceptionelle faciliteter, eller, som i realiteten ikke kræver nogen som helst viden om faget. Den kan betjenes uden forudgående studier, uden et mørkekammer, og uden kemi. En sådan opdeling af arbejdet har aldrig tidligere været forsøgt i kunsten at fotografere- og for at gøre forehavenet praktisk muligt, har det været nødvendigt at udvikle nye materialer såvel som nyt apparatur. I KODAK'en har fire vigtige opfindelser set dagens lys: -

1. I stedet for tunge og skrøbelige negativ-glas, der er erstattet af lysfølsomme fleksible film, som er opviklet på en spole eller rulle klar til indsætning i apparaturet.
2. Rullefilmsholderen til opsamling af filmen og kontinuerlig transport af denne bagved optikken. Denne del af kameraet er forsynet med en automatisk markerings-anordning, der på papiret viser afstanden mellem de forskellige negativer, og sikrer imod enhver udvidelse- eller sammentrækning i forbindelse med forandringer i temperatur og fugtighed.
3. Kodak-linsen af en speciel konstruk-tion, der aldrig kræver justering, men altid er i fokus.
4. Kodaks roterende øjeblikslukker som reducerer eksponeringen til et brøkdels af et sekund, og som helt udelukker nødvendigheden af at afdække objektivet under lukkerspænding.

Apparaturet er smukt og kraftigt beklædt med det bedste sorte safian, og leveres i en rejsetaske af helskind, der kan bæres over skulderen ligesom en teaterkikkert. Kodak-negativer er specielt egnede til fremstilling "MAGIC LANTERN"-lysbilleder. Når noget bestemt Kodak billede ønskes i en større størrelse end originalen, kan det hurtigt forstørres på permanent bromid papir mod en mindre udgift.

Herefter er der kun for os at tilråde alle amatørfotografer et besøg hos THE EASTMAN COMPANY, hvor KODAK'en kan tages i øjesyn.

Som nævnt var læserbrevene en betydelig del af stoffet i "The Amateur Photographer". Emnerne var mange, og kemi-siden havde stor vægt (Pizzighelli's process, Aristotype papiret, stripping films o.s.v.). Størst debat vakte tilsyneladende "The Decimal System" (metrisk contra engelsk), der havde fast spalteplass i næsten alle numre. Artiklen om THE KODAK affødte i resten af årgangen kun disse tre indlæg;

Our Views.

"To hold as 't were the mirror up to Nature." —SHAKSPEARE.

Nr. 210 Fredag d. 12 Oktober.

Sir, - De gav The Kodak ros med rund hånd, og skønt jeg kan gå med til at det nærmer sig perfektion, tror jeg at fabrikanterne har måttet bringe ofre i deres forsøg på at reducere størrelse og komplikationer. Uden tvivl vil det i praksis være en fordel at optage "Lantern"-størrelse plader med en Kodak, som foruden en bedre billedstørrelse, ville spare een for besværet med at forstørre. Nu til den manglende søger. Sikkert er manglen af en sådan ikke en fordel, - modsat vil en sådan tilbehørsdel tilgodese at man får vel planlagte billeder.

Med disse ændringer vil Kodak'en blive en velgerning og en velsignelse for det cyklende folk.

- Jeg forbliver, hengiven, R. EDWARD BRENNAN, Dungarvan, Co. Waterford.

AOR. 350

Nr. 211 Fredag d. 19 Oktober.

Hvad skal Mr. R.E. Brennan bruge en målesøger til? Alt hvad han behøver er at sigte ligeud og at holde den rolig. Efter min simple mening vil en kvart tomme tilvækst i nogen retning på Kodak'en blive en ulempe, og jeg er overbevist om at det vil enhver anden ændring også være. Det er i sandhed en pragtfuld ting.

- Jeg forbliver, Sir, Deres o.s.v.,
ITINERANT CORKEY. Surrey, Oct. 15th.

RETINA REFLEX "IV"

- en Kodak-drøm fra 1964.

Nr. 214 Fredag d. 9 November.

Sir, - Jeg kan godt lide Eastman Kompagniets Kodak kamera, men jeg bryder mig ikke om runde billeder. Kan det tænkes at kompagniet snart vil ændre den nuværende facon?

Jeg er meget opsat på at købe, blot billedet var kvadratisk eller aflangt. Ændringen ville kun medføre en noget større linse. De kunne måske endda lave en Kodak der skulle bruge kvart-plade-format, hvilket ville være en stor forbedring.

- Deres trofaste, SQUARE.

BERETNINGER

FRA

DANSK FOTOGRAFISK FORENING.

REDAKTOR: A. E. M. SCHLEISSER

Introduktion

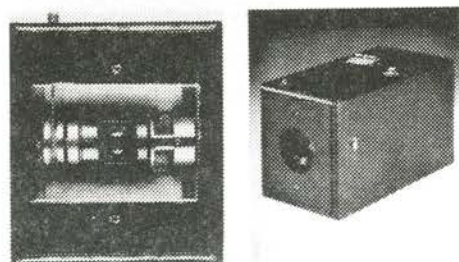
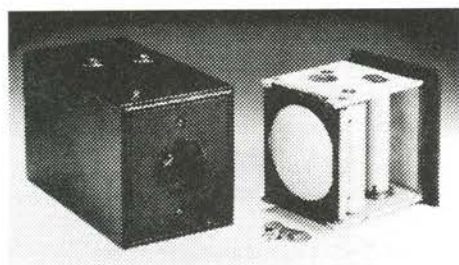
THE KODAK I DANMARK.

I "BERETNINGER FRA DANSK FOTOGRAFISK FORENING" November 1888, Tiende årgang bind V nr. 11. (side 164) refereres fra foreningens møde Mandag den 29 Oktober, kl. 8 aften i WITTMACK & RIISES lokaler, Gammelholm bl.a.:

Fra BUDTZ-MÜLLERS Efterfølgere forevistes endnu*) et nyt amerikansk Detectiv-Camera, kaldet "The Kodak", fabrikeret af The Eastman Company. Dette Apparat har fundet en stor udbredelse i Amerika og England; det giver Plads for en Rulle negativ Bromsølvpapir til 100 Optagelser. Under Expositionen holdes Apparatet stille og vandret i Haanden, det kan indstilles saavel til Moment-optagelser som til længere Exposition. Det bæres let i en Rem over Skulderen; det er i større Format end KRUGENERS*) , ligesom Billedfladen er større, men det er ogsaa betydelig dyrere, Prisen er 115 Kroner. Efter de foreviste Aftryk fungerer Apparatet upaaklageligt med stor Skarphed.

Krøgeners*) lomme-kamera blev præsenteret tidligere på aftenen. Ifølge referatet således:

Hr. Grosserer GALLE foreviste KRUGENERS Lomme-Camera, som er i Bogform og kan bæres i Hånden eller i en rem over Skulderen. Med dette Detectiv Apparat kan man medbringe indtil 24 Plader paa engang, disse ere af Størrelse 4x4 Centimeter. Viseringen foregaar ved Sigtning fra 4 Skridts Afstand. Apparatet indeholder tre Rum; et Magasin foroven som indeholder de 24 Plader; det underste Rum er Beholder for de exponerede Plader, disse ere alle nummererede og ved en sindrig Indretning kan man overbevise sig om, at den exponerede Plade er sunket ned i Beholderen og det rette Nummer kommet frem til Exposition. Det midterste Rum danner Camera'et. Hr. GALLE fremlagde et stort Antal Billeder, tagne med Krøgeners Apparat, som kan faaes hos BUDTZ-MÜLLERS Efterfølgere.

Fra auktionskataloget!

THE KODAK ANNO 1888!

CHRISTIE'S

At Kodak'en har bevaret sit værd gennem årene, blev bevist dette forår - 19 Maj, hvor Christie's South Kensington i London fejrede 100 året (det britiske patent dateres 8. Maj 1888!) med en speciel auktion, og solgte et eksemplar af slagsen no. 1127 til

KRONER 23.600,00

RULLEFILMEN - den hvide mands spejlbillede af virkeligheden stude-
res nøje af disse to flotte indianere.
Billedet er optaget af Dr. Joseph K. Dixon under en etnografisk
ekspedition til det "vilde vesten" i slutningen af det forrige
århundrede, hvor de tekniske fremskridt ruller frem fra øst mod vest!

KODAK - DANMARK -

- I første række fra v.t.h.: H.Repdorf, A.Kirk-Jensen, J.J. Hoppe.
 I anden række " " " " : H. Repdorf, E.Jul.Hother, K.Storm Petersen, E. Fosberg, J.Bech-Brunn, Brunn junior, E.Agerskov-Nielsen, Otto Markussen, Viggo Frederiksen, R. Sperling.
 I tredje række " " " " : H.A. Hansen, J.Kongsberg, frk. Kielskov, Chr. O.Nagel, H.A. Hansen, Albert Møller, Vilh.Friberg, Emanuel Jensen, frk. Rosenhagen, J.R. Roulund.
 I fjerde række " " " " : Harald Eriksen, W.Pinski, J.Christensen, H.Diehl, I.S.Bach-Hother jun.E.Behnke. V.Nielsen. Knud Haetmann. J.E. Karner H.Scheike.
 I femte række " " " " : Frk. Andersson. B.Bendorff. B.Okholm. H.Købler. C.Rud. E.Iboth-Robert Hansen. P.C.I. Andersen. E.Nielsen. I.Toustrup. S.Grønlund.
 I sidste række " " " " : H.Søndergaard. Ib Caroc. Fru. Jacobsen. Frk. Sørensen. Frk. Nørring. W.Greis. B.Olsson. A.Petersen. Frk. Nielsen. K.V. Johannsen. H.Wiberg. A.Becher.

DANMARKS FOTOMUSEUM

Fotografi • Fototeknik • Fotohistorie • Fotogalleri
 Åbent: 11.00-17.00. (Inkluderet bilet) Omvisning udenfor åbningstid efter aftale
 Museumsgade 3 Herning. Telf. 07-225322

Den 29. marts 1938 - 50- år efter amatørfotografiens start afholdte KODAK en sammenkomst i de daværende lokaler på Vodroffsvej i København.

KODAK's direktør Kirk-Jensen, havde ved den festlige lejlighed arrangeret en ganske fornøjelig fotografisk gruppeoptagelse. Samtlige festdeltagere "iklædt" KODAK-PIGENS berømte stribede kjole - en flot fotomontage.

Aftenens højdepunkt var dog, da en yndig KODAK-PIGE trådte frem, og på en skælmsk og vittig måde fremsagde følgende prolog:

50 år efter!

Vær hilset, Forhandlere af Kongens København,
jeg hilser jer alle i KODAKS Navn.

Jeg er KODAK-Pigen. I kender min Færden,
Amatørfotografi har jeg skænket Verden.
Jeg er Symbolet paa en genial Mands Idé:
at lære hele Verden at se.

at fange og fæstne Livets skiftende Spil
og skabe Erindring om Glæde og Smil,
at bevare for Efterslægten de Minder,
som vi under vor lange Livsvandring finder.
Naa - højtraven er jeg dog ikke til daglig,
jeg er nærmere det, man kalder faglig,
jeg dyrker Sport med intens Interesse
for Faget, jeg knipser tidligt og silde,
ude og hjemme, til Fest og til Gilde -
og jeg har en ganske god Presse.

De første Aar var nu temmelig drøje,
Haansord og Latter og Spot fik jeg døje -
man fandt jeg var baade dum og naiv
hver Gang jeg stilled mig op med Stativ
for at fæstne af Strykke af Havet og Him'len
paa Sølvkornsstrimlen.

Hvem tro'de den Gang paa selve Idéen?
Hvem turde haabe paa Verdens-Successen?
Hvem turde ofre sit Liv for en Sag,
der forekom saa fantastisk og svag?

KODAK's Skaber var langt før sin tid,
Dag efter Dag med utrættelig Flid
vidende vel, hvad sagen var værd,
kæmped han Kampen mod Tvivlernes Hær.

Tiden er gaaet, og KODAK-Pigen
har vist, at hun var ganske gedigen!
Nu jeg filmer saa godt som med alle,
tumler mig herligt i Skov og ved Strand.
Man plejer at yderst følsom mig kalde
og meget let jeg kommer i Brand!
Pankromatiske er mine Nerver,
antihaleret er min Moral -
grovkornet Spøg mig alting fordærver,
DIN-Grads Feberen er mig banal!
Jeg baserer min Film paa Stabilitet
og ikke paa Spekulation -
jeg har uovertruffen Vivacitet
og en fin, diskret Emulsion!

I KODAK-Pigen enhver vil finde
en god Kammerat, en trofast Veninde
med et supersensitivt Gemyt,
som er til for altid at fange Nyt.
Jeg beder jer, alle Venner dernelde,
naar denne Aften forlænst er glemt,
da tænk paa mig, og husk, jeg er rede
at hjælpe Dem hver især, saafremt
en Film De mangler en Dag i Butikken -
saa kommer jeg løbende hen fra Fabrikken.
De behøver blot at forlange Ekspeditionen -
det er nemlig mig, der ta'r telefonen!

(Danmarks Fotomuseum's arkiv).

NoGLE nyttige Vink

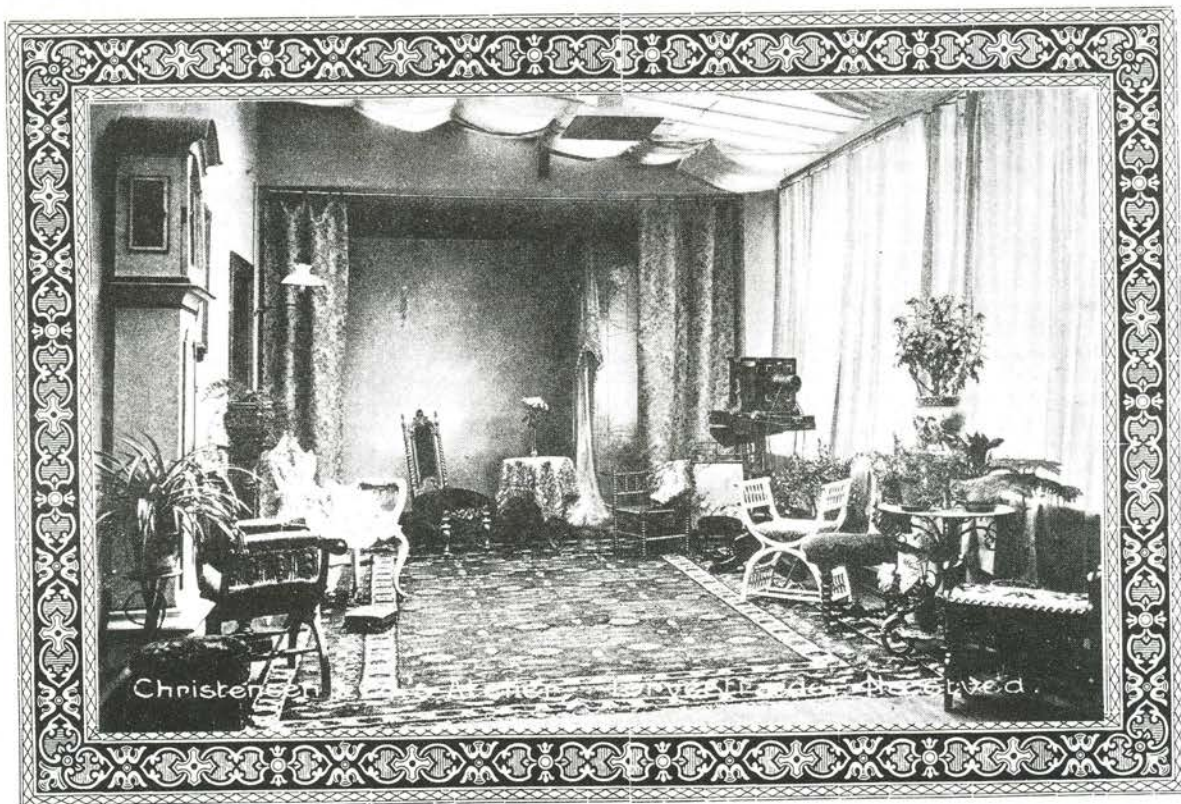
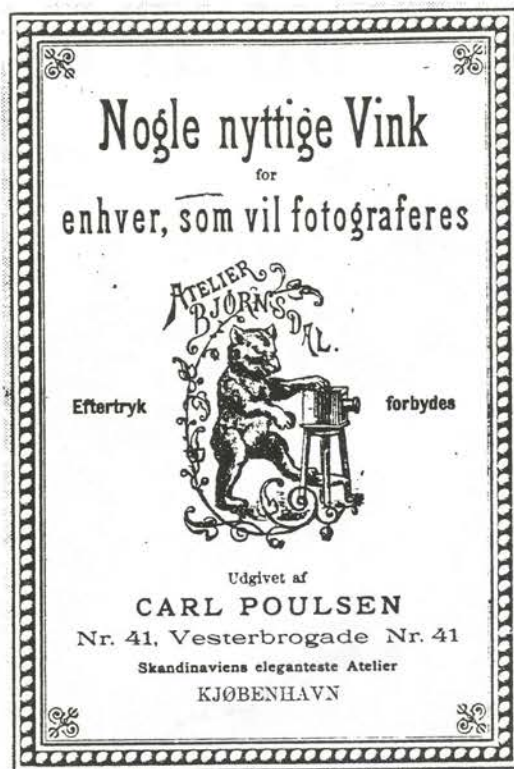
for

enhver, som vil fotografæres

"Der findes intet fortrinligere mindesmærke over et menneske end hans eget portræt. Ligesom det nemlig bedre end noget som helst andet giver et begreb om, hvad han var, samledes også den fyldigste forklaring til det meget eller lidet, der har været, at sige om ham. En forudsætning er det dog, at det bliver udført, medens han er i sine bedste år.

Men dette er rigtig nok noget, som gerne forsømmes, fordi kun få, tænke derpå for efterverdenen at bevare, hvad de ser lyslevende iblandt sig, og sker det alligevel, da som regel på ganske ufyldestgørende måde".

Wolfgang Goethe. ("Die Wahlverwandschaften").

ET ATELIER FRA TIDEN...

Fotograf Christensen og Co. Torvestræde 2. Næstved. 1888.

Paaklædningen.

Man kan ikke ganske anbefale at lade sig fotografere, som man dagligdags ser ud, et saadant Billede bliver let kedeligt og den højere lighed ikke større, men endnu mindre maa man ønske, at Dragten bliver bestemt af den meningsløse Mode. Man er tildels nødt til at være en Slave af Moden i Livet, men et dannet Øje ser kun ugærne dens Lune foreviget i et Billede, der skal minde om Personen og ikke om Dragten, man agte derfor først og fremmest paa det smagfulde og skønne, dernæst paa det moderne.

Naar man ret vil have Figuren frem, maa man vogte sig for brede Bælter og Baand om Taillen, ti derved taber Overkroppen i Længde og Slankhed. Ligesaa forholder det sig med Baand, Tørklæder og opstaaende stive Indfatninger om Halsen, ti de lade denne synes kortere, Damer med lang Hals gøre herfra naturligvis en Undtagelse. I Reglen maa man anbefale aabne Kjoler, nedfaldende Kraver, fine Kæder og lignende, Halsen frit ladende, Prydelser. Til Billeder i Helfigur egne sig bedst Kjoler med Sløb.

Uddrag af fotograf, Carl Poulsen's lille hefte, med råd og vejledning til hans ærede kunder, som var venlige at bestille tid hos ham, for en portrætoptagelse.

De samtidige fotografier er eksempler på tidens portrætoptagelser i slutningen af 1880 erne.....

Samling: Peter Haagen

Sofus Christensen
Fredericia.

G. P. Jacobsen
Odense.

Stillingen.

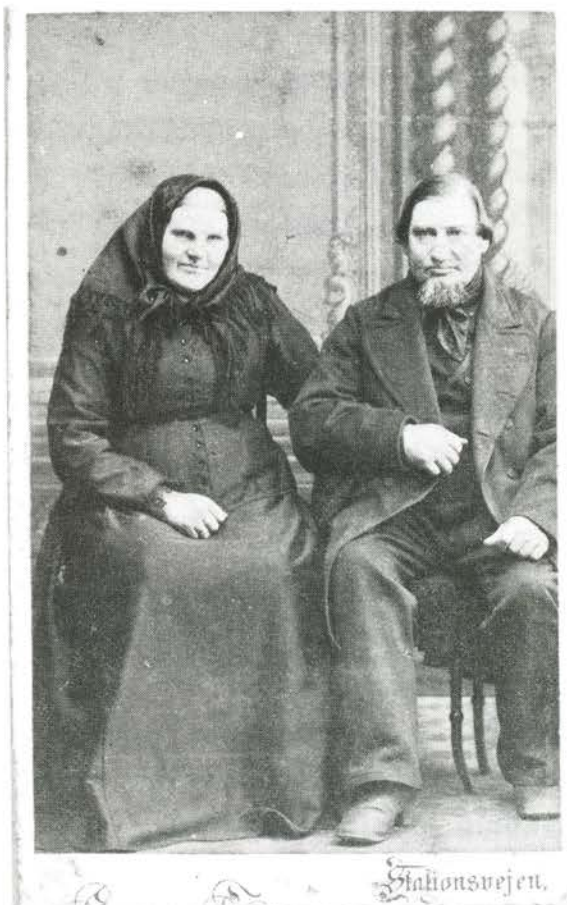
Under Forberedelserne maa man helst forholde sig aldeles passiv, ikke trække for meget i Klæderne eller spørge mere end nødvendigt, men ganske villieløst overgive sig til Fotografen og mere stole paa hans Arrangement end at ville indrette sig efter forudfattede Mening, jo friere han arbejder, des mere kan han præstere. Den Følelse af Stivhed, som undertiden mærkes ved at indtage en bestemt Stilling, ses ikke paa Billedet, ligeledes er det en Misforstaaelse, at man ikke tør blinke med Øjnene i det Øjeblik, Optagelsen foregaar.

Stemningen.

For saa vidt at Ansigtets Udtryk er afhængig af Vedkommendes Stemning, bør man ikke lade sig fotografere, naar man beherskes af en trist og mørk Sindsstemning, dog vil denne Regel ikke finde Anvendelse, naar det er Sorg, som præger sig i Ansigtet, og man kunde ønske at fastholde Billedet af denne Tilstand. Sorgen kan nemlig være ædel og give Mennesket et lignende Udtryk, medens Utilfredshed og et trist Sind ikke giver os et Udseende, der kan være nogen Tilfredsstillelse ved at fastholde. En mindre Forstemthed, en let Upasselighed eller stærk Rødme i Huden maa derimod ikke afholde nogen fra at besøge Fotografen. Fotografiets lille Maalestok gør, at saadanne Smaamæn ikke kunne mærkes bortfjerne Sporene deraf.

Joh. Fr. Braae
Torvet 2. Horsens.

Majerseke Laura Sørensen
Store Skjægsholt, Tårs
(m/mand/kærste?).

Kirstine Lund
Hjørring.

Sminke og Pomade. Hovedholderen.

Fregner og stærk Rødme synes der at være Anledning til at skjule med Pudder og Sminke, men dette maa bestemt fraraades, da Huden derved i Billedet faar Gibsens Udseende. Anvendelse af Pomade maa ske med stort Maadehold især ved blondt Haar. Bortfjernelse af Hudpletter og lignende maa overlades til Fotografen, ligesom en lille Rift, et Saar eller et andet Mærke af forbigaaende Natur ikke maa afholde nogen fra at lade sig fotografere, da Retouchen let kan fjerne saadanne Smaating.

Dette Reskab, som næsten ingen syntes om, var dog indtil for faa Aar siden aldeles uundværlig, nu til dags anvendes den ikke nær saa ofte, kun ved Personer, som har vanskelig ved at sidde stille, eller i sene Eftermiddagstimer samt paa meget mørke Vinterdage kan det blive nødvendigt at tage sin Tilflugt til denne Indretning, da Ansigtet ellers ikke kan faa den nødvendige Skarphed, ti naar Siddetiden nemlig maa forlænges, om end kun med nogle faa Sekunder, er allerede Aandedraget tilstrækkelig til at bringe Hovedet i saadanne Svingninger, at Haar, Skæg Øjne og andre fine Enkeltheder bliver svævende.

Naar Hovedholderen anvendes rigtig er den fuldstændig uden Mên, og Stillingen bliver lige saa fri og naturlig som uden den.

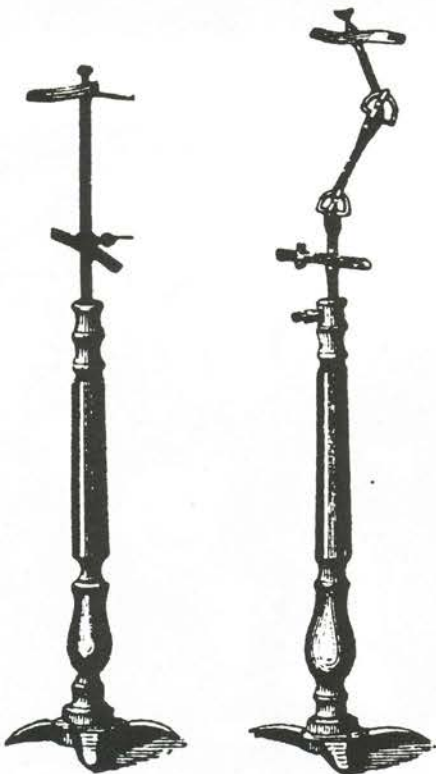

Fig. 238.

Fig. 239.

Fig. 240.

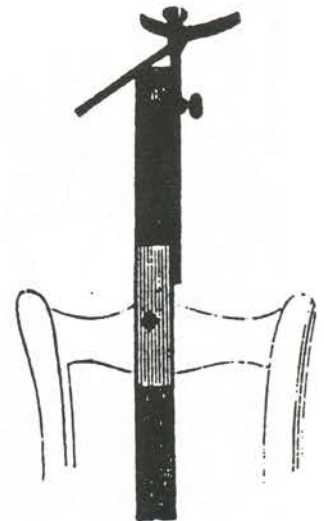

Fig. 237.

"Heinrich og Poulsen" kunne i slutningen af 1880'erne tilbyde disse flotte instrumenter!

Fotografering af Børn.

De særlige Vanskeligheder ved Fotografering af Børn ere bekendte nok, og de kunne baade forøges og formindskes af Forældrene eller de Voxne, som have med dem at bestille. De forøges ved Dressering før Fotograferingen. Intet betager i den Grad Barnet sin Naturlighed og sit naive Udtryk, som Formaninger til at sidde stille og være artig. Fremdeles er en talrig Ledsagelse uheldig.

Moder eller en Barnepige er tilstrækkelig, og de maa under Fotograferingen helst holde sig tilbage og overlade alt til Fotografen. ALLE Afretningsforsøg bør undlades!

C. Pedersen
Nykøbing H.

A.B. Hansen
Struer.

Frederikke Federspiel AALBORG.
Frederikke Federspiel
Aalborg.
Ukendt børnegruppe.

Foto: Peter Haagen.

DANSK MUSEUMSTJENESTE

Istandsættelse af Ancient Fotografi, Daguerreotypier
og Grafik for Arkiv, Forskning og Udstillinger, m.m.
Tekniske Artikler.

RØDKÆLKEVEJ 118. DK 2600. Tlf. 02 45 65 85

»Dit og Dat«

Dansk Fotohistorisk Selskab Generalforsamling

Flemming Anholm

Foto: Jan Klinksgaard.

Dejlige fotografier

Også i år var Odense udvalgt som skueplads for vort Landsmøde og Generalforsamling, og som i fjor var vi også denne gang begunstiget af smukt vejr. Medlemmer fra alle egne af landet havde taget turen til Odense, den centralt beliggende tusindårige by, der er hjemsted for det "fotograficenter", der under Finn Thrane's ledelse har vundet berettiget anerkendelse.

Vi havde de samme lokaler til disposition som sidste år i Brandts Klædefabrik, og i det store hele forløb dagen nogenlunde på samme måde.

En ting vi havde set frem, var udstillingen af biografdirektør Topp's Autochrom billeder fra begyndelsen af dette århundrede, en bemærkelsesværdig samling af glasdiapositiver, optaget med den vanskelige Lumiereske proces.

Billederne, der er i stort format, er fremstillet af H-Color i Århus - et mestestykke i hvad man i dag kan præstere på farvefotografens område. Billederne viser, at Topp ikke blot var teknisk dygtig, men at han også havde øje for at vælge sit motiv.

De Topp'ske billeder var naturligvis ikke det eneste Finn Thrane kunne vise os. En betydelig samling arbejder af yngre og ældre fotokunstnere fyldte flere af museets sale med såvel s/h som farvefotografier, mange af amerikansk oprindelse. Blandt disse må nævnes nogle fremragende billeder af den berømte Imogen Cunningham, der lige som forrige århundredes Lulia Margaret Cameron begyndte sin fotokarriere i en moden alder.

Formanden aflægger beretning

Efter denne billedkavalkade var der loppe-
marked i det mindre af de to lokaler, der var
til vores disposition. Her var et vældigt op-
bud af kameraer, tilbehør, fotografier og lit-
teratur på de opstillede borde stuen rundt.
Faktisk var der for lidt plads såvel til va-
rer som til de medlemmer, der trængtes om her-
lighederne, og det ville være ønskeligt, om
vi til næste år kunne råde over et rum af til-
strækkelig størrelse.

Generalforsamlingen

Lidt over Kl. 14.00 samledes man i den
store sal til den berammede årlige General-
forsamling.

Som første punkt på dagsordenen valgtes Jens
Hammeken til dirigent, og han kunne, efter at
have takket for valget, konstatere, at Gene-
ralforsamlingen var indkaldt i overensstem-
melse med vedtægternes bestemmelse.

Dirigenten gav derefter ordet til formanden,
Niels Resdahl-Jensen, der fremførte sin beret-
ning om Selskabets aktiviteter i det forløbne
år - et år der havde været højst tilfredsstill-
ende, såvel hvad angår møder og andre arrange-
menter, som med hensyn til den stadig voksende
anerkendelse, der fra mange sider er blevet os
til del, ikke mindst takket være vore publika-
tioner. Et godt udtryk for vort Selskabs be-
tydning kan man aflæse af vort medlemstal, der,
som Niels kunne meddele, netop på dette tids-
punkt havde nået de 300.

Formandens beretning blev godkendt med akkla-
mation.

Et flot regnskab

Punkt 3 var forelæggelse af årets regnskab,
som jo må siges at være absolut tilfredsstill-
ende med indtægter på henved 73.000 kroner
og en kassebeholdning på mere end 23.000 kro-
ner. (Hvilket giver mulighed for indkøb af
et Coputer-anlæg til forbedring af vort blad
Objektiv).

Dansk Fotohistorisk Selskab

Regnskab for perioden 1/4 1987-31/3 1988.

Indtægter	
Kontingenter	41772,97
Annoncer	8500,00
Løssalg af Objektiv og Temanummer	14130,00
Auktioner	5194,00
Renter	867,95
Billetter til Odense	2400,00
	<u>72864,92</u>

Udgifter	
Trykning af Objektiv	15400,06
Trykning af medlemsliste	1692,14
Kuverter	2530,28
Porto til Objektiv og F.B.	11167,40
Diverse til F.B. Kørsel, papir mm.	7159,74
Telefonudgifter til F.B.	5337,00
Diverse	1405,53
Gaver til foredragsholder og andre	2381,20
Billetter til Odense	2476,00
Bestyrelsesmøder incl. rejseomk.	1007,00
Lokaleleje, Åbro + Brandt's	2115,00
Club Daguerre	395,30
	<u>53067,15</u>

Indtægter	72864,92	
Udgifter		53067,15
Gl.kassebeh.	5352,60	
Ny kassebeh.		25150,37
	<u>78217,52</u>	<u>78217,52</u>

Kassebeholdning pr. 31/3 1988

Bankbøg	1512,43
Giro	23238,43
Kontant	399,51
	<u>25150,37</u>

Hellerup d. 18/4 1988

Niels R. Jensen
sign. Niels R. Jensen
Kungerende kasserer

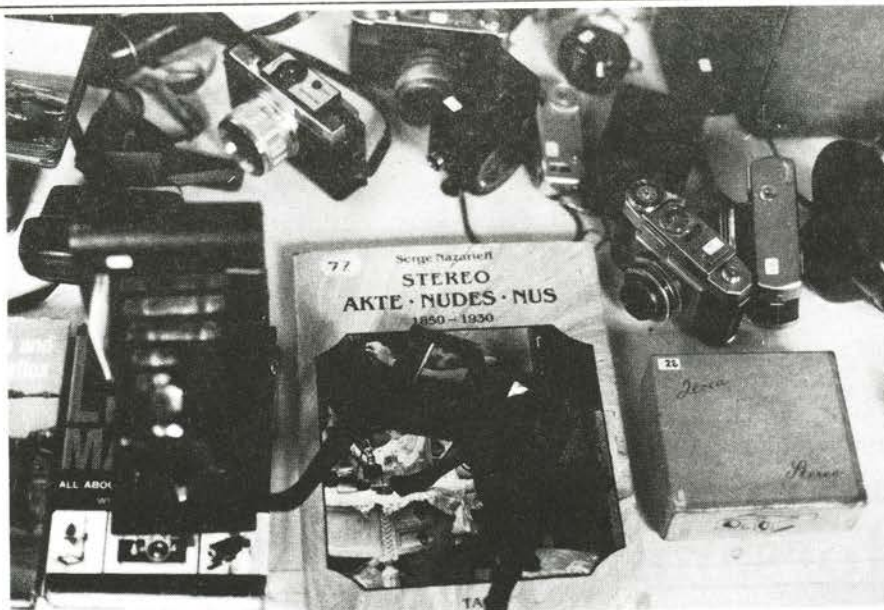
Ole S. Fjeldgren
sign. Ole S. Fjeldgren
Revisor

Tilmelding

De medlemmer, som har solgt
"fotografica" på de to for-
udgående AUKTIONER - vil AU-
TOMATSK få tilsendt "FORMID-
LINGSSALGS-LISTE" i behørig
tid!

ALLE andre bedes rekvirerer
LISTE hos Ole Knudsen. på te-
lefon 02 36 99 70, eller Sct.
Jørgensvej 10. 4000 Roskilde.
SENEST DEN 13. NOVEMBER.
ORDET AUKTION er afløst af -
"FORMIDLINGSSALG" - idet vi,
som FORENING, ikke skal sva-
re MOMS af salget! O.K.

Auktionsvererne fyldte det store bord til
bridstepunktet. Priserne var rimelige.

Regnskabet gav ingen anledning til indsigelser, og også i dette tilfælde skete godkendelsen med akklamtion.

Punkt 4 på dagsordenen, "indkomne forslag", var hurtigt overstået, da ingen forslag var fremsendt til bestyrelsen.

Diskussion om vedtægtsændringer

Punkt 5, vedtægtsændringer, gav derimod anledning til en del diskussion.

Forslagene til ændringer var jo i forvejen tilsendt medlemmerne i forskriftsmæssig god tid, men da der på Generalforsamlingen fremkom en vis kritik af teksten i de fremsatte ændringsforslag, idet der IKKE under pkt. 4 var kommet ændringsforslag, som skulle behandles, kunne kun bestyrelses ændringsforslag sendes til afstemning. Det endte med, at samtlige bestyrelses forslag blev vedtaget, idet man dog enedes om, at hele vedtægtskomplekset i det kommende år skulle yderligere behandles, således at den endelige udformning kunne komme til ny afstemning på vor næste Generalforsamling i 1989.

Bestyrelsen genvalgt

Punkt 6, valg af bestyrelse, gik glat. Den siddende bestyrelse lod sig genvælge med undtagelse af Holger Duseberg, der havde ønsket at udtræde. I hans sted valgtes Tune Laug. Bestyrelsen består nu af:

Formand, Niels Resdahl-Jensen. Næstformand og kasserer, Niels-Ove Rolighed. Redaktør, Flemming Berendt. Bestyrelsesmedlemmer: Ole Knudsen, Jan Klinksgaard (Jylland) og Tune Laug.

Punkt 7, revisorer. Genvalg af Ole Fjølgren og Niels B. Magnussen.

Punkt 8, kontingent. Det vedtoges, at kontingentbeløbet skal være 175 kroner for alle medlemmer, uanset bopæl. Punkt 9, eventuelt. Ingen forslag.

Så var Generalforsamlingen slut for denne gang, og dirigenten kunne takke forsamlingen for god ro og orden under forhandlingerne.

Dansk Fotohistorisk Selskab

Fortegnelse over de af medlemmerne udbuete fotografika ved
auktionen LØRDAG den 23 april 1988

Nr.	Tilst.	Min.Kr.	
1.	Kodak BEA Brownie, blå "art deco". (umstatter nr.0095)	B	300,- R
2.	"Norka" magniums lampe, m. original brugsanvisning	B/C	400,- 400
3.	63 stereo billeder, A. Mang - Rom ca. 1860-70	B/C	300,- R
4.	3 Dobbelt kassetter til glasplader, træ	B	90
5.	Rolleiflex T, grå betræk, nr.2112330- Tessar 3,5-75mm.	C	850,- 800
6.	3Stk. gl. lysmålere samt diverse		190
7.	Rodekasse, gode sager - fremkaldertank, def. kam. osv.		150
8.	Rodekasse, Leitz rundmagasin- diarammer- def. kam. osv.		120
9.	"Retina - gulf" (kamera + lysmåler)	B	650,- R
10.	ca 30 Retina filtre, 2 filterboxe m. filtre, modlysbl.	B/C	150,- 200
11.	Hasselblad UVF + 2 matskiver og montering til 500 C		100
12.	4 stk. nye 400 m. spoler, widescreen forsats t.super 8mm.		30
13.	Kodak instamatic 8 m/m optager		30
14.	Konica 260	A	30
15.	Regula automatic m/taske	A	20
16.	Flash Fujica - flash defekt	A	50
17.	Konica auto 52 - lukker slap	A	40
18.	3 stk. Kodak instamatic 1 m. taske	A	30
19.	Konica EE -Matic	A	60
20.	Antik diasgengiver - Karrusselmodel	B	125,- 125
21.	Olympus - Pen F, spaltelukker som hænger	A	260
22.	Iloca stereobetrægter til batteri	B	120,- 240
23.	3 - benet Kodak messingstativ, sort, ældre	B	40
24.	Polaroid kamera mod. "104"	B	60
25.	Blitz arm, bøjelig (ca 1930)	B	40
26.	Trådudløser i brun æske, 1,5- 2m	B/C	40
27.	Beirette 24x36, lukker defekt	C/D	20
28.	Ilford sportsman 24x36, m. "Perfect" lysmåler (def)	B/C	20
29.	Richo automatic (fjederoptræk), Rikenon 40/2,8 (luk. def.)	B/C	40
30.	Leicablitz - synkronisator, Okholms (ca 1950)	B	100
31.	Leica IA no 6588 m fast elmar 3,5/50	B	2500,- 2500
32.	Leitz elmar 90/4 sort no 519893 m gul filter	A	500,- 700
33.	Leitz elmar 35/3,5 no 532902 m modlysbl.	A	550,- 600
34.	Leitz universalsøger "Vidom" m. org. æske	A	300,- 400
35.	Leitz 30x - og lodret lup til Visoflex I	A	300,- 450
36.	Leitz afstandsmåler (til IC)	B	150,- 220
37.	Leica III F no 627610 + Elmar 50 no 1002438	A/B	2000,- R
38.	Magasin boxkamera m. 12 stk. 9x12 kassetter	B	250,- 320
39.	Kodak Vest Pocket m griffel	B	150,- 100
40.	Voigtlander Bessa 6x9 Voigtar 6,3	C	100,- R
41.	Icarette 6x9 Rapid - aplanar	B	150,- 180
42.	Kodak No I Pocket 6x9 m griffel	B	150,- R
43.	Minox dia projektor i kuffert	A	400,- 400
44.	The Leica and Leicaflex book	B	140,- R
45.	Leica manual af Morgan	B	150,- R
46.	Yashica 2 øjet spejlreflex nærlinsesæt	A	150
47.	Varioskop forstørrelsesapp. m. 2 org. optik 60+105 mm	B/C	1800,- R
48.	Film Viewer til 8mm.	B	30
49.	Rodekasse m. 6 kameraer og 1 super 8 optager		70
50.	Rodekasse m. 8 kameraer og 1 super 8 optager		160
51.	Rodekasse m. 6 kameraer		130
52.	Rodekasse m. 7 kameraer		110
53.	2 stk. stereobetrægtere i tra.	B/C	200,- 200
54.	112 stk. stereobilleder, heraf 61 Peter Elfelt i 5 kasser	B/D	10,-pr. 970
55.	Photo-Union 13x18 klapkamera m. Rodenstock Eutyamar 5,4/165. Compur 1-1/200	D	200,- 200
56.	Leica 3C 515426, Elmar 5cm. 1:35	B/C	1200,- 1100
57.	Elmar 9cm. 1:4, 698466	C	800,- R
58.	Elmar 5,5cm. 1:3,5, 616745	B	800,- R
59.	Søger, ældre model, defekt	C	300,- 250
60.	Murer Express magasin kamera 9x12	C	550,-
61.	Balda Baldax 6x6 klapkamera 1:2,9	C	250,-
62.	Zeiss Nettar 515/2 6x9, Derval-Nettar anastigmat 1:6,3- 10,5, klapkamera	B/C	175,- 175
63.	Kodak No IA, JR 6x11, klapkamera	C	-
64.	Buster Brownie Box No 2A, Ansco Company	B/C	100,-
65.	Kodak Brownie Starmatic II, m. lysmåler . samt 2 stk. Brownie starmite	B/C	20
66.	Bell og Howell film 8mm, mærket 134g, ca 1930	B	150,- 170
67.	Picolette anastamat 6,3-75, taske	B	150,- 170
68.	Agfa karat 24x36, Heligor 2,0 50mm.	B	200,- 300
69.	Werra grøn tessar 2,8 50mm.	B	150,-
70.	Minolta MG16 m. lysmåler, nyrep.	B	200,-
71.	R. Hätig 9x12 Plade . Læder m. mahogni indvendig	C	150,- 190
72.	Topcon Wink S. Mirror 1:2 53mm.	B	150,- 120
73.	Zeiss Ikon Contina 1:3,5 45mm.	A	300,- 140
74.	Agfamatic 2000 sesar Pocket	A	300,- R
75.	Yashica minimatic 1:2,8 45mm.	A	70
76.	15 Stereobilleder 8,5x11,5, danske motiver	A	200,- 200
77.	Voigtlander spejlreflex VSl 1, Ultron 1,8-50mm, lysm. def.	A/B	250,- 180
78.	Voigtlander Vito BL C-Skopar 1-1/300	B	150,-
79.	Bog. Stereo Akte (nøgne damer) med briller, Nazarieff	A	250,- 120
80.	Rollei Allo kamera (tessar 2,8) +R-travel ur magen til	A/B	250,- 260
81.	Leitz Sumicon 5 cm. m. gevind 1:2, 125-4070 (frontlinsen ridset)	C	440,- R
82.	Diverse fotoblade		300

Nu var tidspunktet kommet til et festligt og seriøst indslag. En enig bestyrelse havde vedtaget at §3 i vedtægterne, om at hædre et medlem i eller udenfor Selskabets kreds nu var inde. 13 år efter Selskabets grundlæggelse!

Formanden Niels Resdahl-Jensen præciserede begrundelsen for at valget var faldet på Bjørn Ochsner og Flemming Anholm. Herefter fik sidstnævnte overrakt et testimonium - samt en fotohistorisk bog af Objektiv's redaktør.

Flemming Anholm får overrakt sit testimonium og en bog.

*Nu er det Vaar! - se det spire og gære,
Fuglenes titusindtallige Hære
kvidre om Kap, baade Mejser og Stære,
og som det bør sig, og som det skal være,
er vi i Odense atter paa Færde
for at fornøje os, snakke og lære.*

*Navnlig for mig, skal jeg herved erklære,
er det en Glæde at møde de kære
Mænd, som har gjort mig til Medlem med Ære.*

*Tak maa jeg sige, - hvad kan man begære
mere end saadan en flot Karriere?
heraf skal jeg da slet ikke mig blære,
for jeg er ikke en Christian den Fjerde
eller Fox Talbot - eller Daguerre,
det er jo Sandhed, den rene og skære.*

*Dog, hvis der endnu er Lys i min Pære,
skal jeg forsøge at støtte og bære,
vise vort Flag, saa vi bli'r populære.*

*Skulde jeg svigte, - saa dyp mig i Tjære
og rul mig i Fjer, som en anden Megære.*

Fl. Anholm's epilog!

Dansk Fotohistorisk Selskab

udnævner hermed
fhv. førstebibliotekar ved Det Kongelige Bibliotek

Bjørn Ochsner

til

ÆRESMEDLEM

af selskabet.

Bjørn Ochsner's gerning som billedhistoriker, humanist, skaberen af landets nationale billedsamling, samt værket "Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920", vil blive stående som et forebilledligt eksempel.

Niels R. Jensen   Niels Ole Rørdam   F. Berendt.
Kolbe Rosbye   Ole Knudsen   Jan Klein Loggaard

Bestyrelsen

København, den 23. april 1988

Dansk Fotohistorisk Selskab

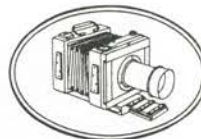
udnævner hermed vor første redaktør

Flemming Anholm

til

ÆRESMEDLEM

af selskabet.

Flemming Anholm har i skrift og tale fremmet interessen og glæden ved dansk og udenlandsk fotohistorie. Hans uselviske indsats er et eksempel til efterfølgelse.

Niels R. Jensen   Niels Ole Rørdam   F. Berendt.
Kolbe Rosbye   Ole Knudsen   Jan Klein Loggaard

Bestyrelsen

København, den 23. april 1988

Æres den...!

Bjørn Ochsner

Foto: F. Berendt 88.

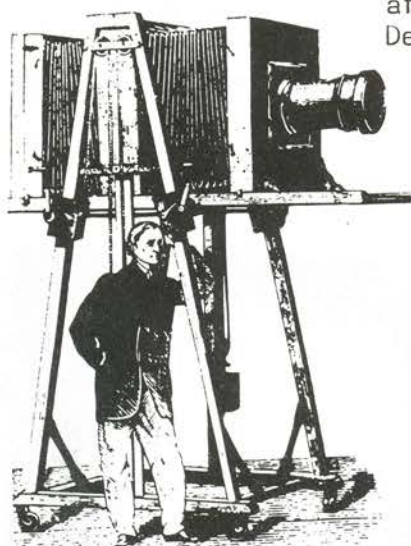

Flemming Anholm

Flemming Anholm kvitterede ved at oplæse en epilog der vakte stor jubel! Bjørn Ochsner, som på grund af udenlandsrejse var forhindret i at være til stede, havde fremsendt en skriftlig TAK, som blev oplæst af formanden. Ved en senere reception på Det Kgl. Bibliotek fik Bjørn Ochsner overrakt sit dokument, samt et par flasker ædel drik! Et gammelt ordsprog siger: "Æres den, som æres bør" - med disse ord er det vort håb, at deres eksempel må anspore til efterfølgelse!

Fl. Anholm og B. Ochsner flankeret af Niels Resdahl og Fl. Berendt på Det Kgl. Bibliotek.

150-200-250, ingen højere?

FLEMMING ANHOLM

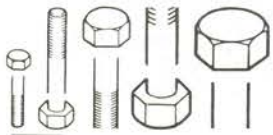
Efter en mindre pause, fulgte så den med spænding imødesete store auktion, der med Andreas Trier Mørch som auktionarius forløb for Selskabets kasse meget tilfredsstillende vis, idet kassereren, efter at auktionen var overstået, kunne konstatere, at Dansk Fotohistorisk Selskab var blevet 3.334 kroner rigere.

TAK til Andreas og Tune Laug!

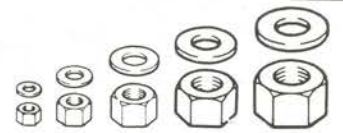
Hermed var den officielle del af vort Landsmøde forbi, og de efterhånden sultne mødedeltagere kunne nu begive sig til et veldækket bord - som noget nyt diverterede, Niels-Ove Rolighed, Jan Klinksgaard og Niels Weitemeyer med "fotosymfonigrafisk" taffelmusik!

TAK til Arne Jørgensen, der igen i år stillede sig selv og sin bil til rådighed med bagagetransport fra banegården til vort samlingssted og vice versa.....

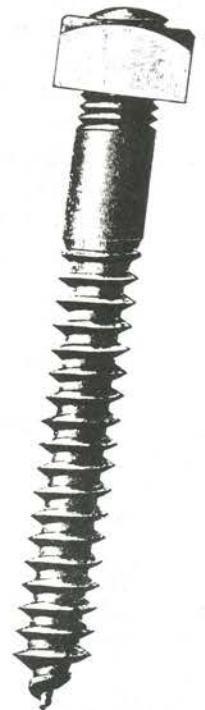
PÅ GENSYN NÆSTE ÅR!

Foto Mekanisk Museum

Den kommende museumsleder står på pinde (stige) for at fuldende sin drøm!

"Rejsegildet" eller rettere "forvandlingsgildet" blev fejret med honnør af de 19 håndværkere.

Arne Reimann's "FOTOMEKANISKE MUSEUM" er nu færdigrenoveret. 19 brave jyske håndværkere har på rekordtid omdannet den tidligere "hestestald" på 300 kvadratmeter til nogle indbydende udstillingslokaler. Den indvendige "finish" kan påbegyndes. 1989 bliver MÅSKE året hvor de fotomekaniske rariteter kan beskues - fortsat held og lykke!

STEREOSKOPKLUBBEN

Erich Kirschner

Vort Landsmøde den 14. maj var så vidt vides, det første egentlige landsmøde i stereoskopklubbens 80-årige historie. Derfor var det en stor oplevelse for os alle at mødes i Peter Randsløvs hjem i Værløse.

Otte af Stereoskopklubbens medlemmer var til stede: Peter Randsløv, Preben Nielsen, Erik Fersling, Claus Neble, Andreas T. Mørch, Søren Hertz-Christensen, Carsten Hertz og Eric Kirschner. De resterende medlemmer, Lis Friier, Willy Vebel og Jørgen Carlsen var desværre forhindret i at komme til dette, næsten historiske møde.

Nye vedtægter blev vedtaget - i drøftelserne deltog Niels Resdahl-Jensen og Flemming Berendt som repræsentanter for D.F.S.. Det er nu nedfældet i lovene at vi har "et naturligt samarbejde med Dansk Fotohistorisk Selskab", endvidere "at i tilfælde af foreningens opløsning deponeres foreningens midler, arkivalier og Mønstersamlingen hos D.F.S. indtil foreningen bliver reetableret med mindst fem medlemmer.

Hvis også Dansk Fotohistorisk Selskab opløses overgår Stereoskopklubbens arkivalier og Mønstersamlingen til Det Kgl. Biblioteks Billed- og Kortsamling".

TAK til Resdahl og Berendt for deres interesse for vores lille forening, og tak for spalteplads i Objektiv - vi håber at kunne bidrage med artikler fra stereofronten, som bladets læsere kunne have glæde af og interesse i.

Til formand og sekretær valgtes Eric Kirschner. Mønstersamlingen er blevet affotograferet af Peter Randsløv og Preben Nielsen, disse to blev valgt til at administrere Mønstersamlingen. Erik Fersling tager sig af det historiske og Andreas Trier Mørch og Claus Neble blev valgt til at skrive artikler om stereoskopi i Objektiv.

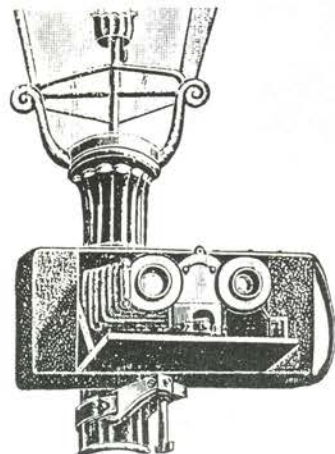
Efter et pragtfuldt frokostbord, gik vi alle i kælderen, hvor Erik Fersling havde opstillet sin hjemmelavede og højt beundrede stereoprojektor. Claus Neble viste gamle stereobilleder fra København i projektion, til sidst så vi et bredt udsnit af Erik Ferslings egen billedsamling.

Bestyrelsen i D.F.S. har ført denne beslutning til protokols, og ønsker den gamle klub al held i de næste 80-år!!!

Første række fra venstre:
C. Neble, P. Randsløv, E. Kirschner, E. Fersling, A.T. Mørch, P. Nielsen, S. Hertz, C. Hertz, N.R. Jensen og F. Berendt.

Foto: Fru. Randsløv.

Pantoskop Neues Modell mit besten Linsen 105, 120, 135 bis 150 mm

Winters Stereopane Stereoskope Ersatz für Stereoskop, gestattet plastisches Sehen beliebiger Bilder, Amateur-Photographien, Ansicht-Postkarten etc. Stereoskope in allen Preislagen.

Nur eigene Fabrikat!
WILLI WINTER
Leipzig-Plagwitz 38

Hvad er det?

Erik Fersling

Som jeg tidligere har nævnt i *Objektiv* er jeg i gang med at udarbejde en registrant over danske stereoskopbilleder og af og til må et lidt større efterforskningsarbejde til for at skaffe de rigtige oplysninger om billederne.

Fornylig lånte jeg en del stereoskopbilleder af Flemming Berendt til registrering. Blandt disse var der et Elfelt-billede, hvor sva-

ret på spørgsmålet: Hvad er det? umiddelbart måtte være: Den gamle Hovedvagt på Kgs. Nytorv i København.

Der var imidlertid noget der ikke passede. I Elfelt's kontorprotokol er teksten til billedet, som har nr. 1040: "Veteranernes tog gennem København 1898. Pr. og Prs. Christian m.fl.". En tekst der absolut ikke var rigtig. I Elfelt's atelierprotokol derimod, er teks-

ten til nr. 1040: "Det gamle København, Hovedvagten". Her var teksten ok, altså fejl-skrivning i kontorprotokollen.

Det mærkelige var blot, at billedet var indført i protokollen i 1898, men Hovedvagten på Kgs. Nytorv blev i 1874 nedrevet og flyttet til Kastellet.

Hermed var der to muligheder. Enten at det var et gammelt negativ, som Elfelt havde købt og udsendt eller at Hovedvagten i Kastellet lignede den på Kgs. Nytorv.

Dette måtte undersøges. Så jeg tog ud på Kastellet for at inspicere Hovedvagten. Den var godt nok fra 1874, men anderledes. Jeg spurgte vagtkommandøren om der var eller havde været en anden Hovedvagt på Kastellet! Han vidste det ikke, men henviste til kommandantkontoret.

Med eskorte af en meget lang garder i camouflagedragt, småløb jeg til kontoret, hvor jeg blev venligt modtaget - men problemet blev ikke løst. Imidlertid kom Kastellets kommandant, major E. Ørnstedt til stede, og på hans kontor konstaterede han ved sammenligning med et gammelt billede af Hovedvagten, at kanonerne her peger ligeud, hvor de

på Elfelt's billede peger opad. Meget mystisk. Hvad så? Ja, der var den mulighed, at tegningerne til Hovedvagten kunne være blevet benyttet til en Hovedvagt på en eller anden kaserne. Herefter blev jeg henvist til forsvarets arkiv i Rigsdagsgården.

Næste dag. Besøg i forsvarets arkiv, hvor man undrede sig over manglende monogram på skilderhuset - iøvrigt negativt resultat, men der blev taget en fotokopi til nærmere efterforskning.

Samme dag - nogle timer senere. En telefonopringning - og gåden var løst.

Forsvarets arkiv havde et album med et billede af næsten samme motiv. Såre enkelt - billedet er fra Kongens Have. Anledningen er veteranfesten - 50- år efter krigen i 1848 - og den blev fejret med stor festivitas. Blandt andet kørte veteraner gratis med Københavns Sporveje og i samme anledning havde man i Kongens Have opstillet kulisser fra "Det gamle København" bl.a. en KOPI af Hovedvagten.

Hermed passede det hele. Alle brikkerne faldt på plads - og billedet kunne indføres i registranten med de korrekte oplysninger.

De tre kanoner foran den gamle Hovedvagt på Kongens Nytorv i København hed i folkemunde: Abraham, Isak og Jacob. Desværre eksisterer de ikke mere - de ville have pyntet foran den nuværende Hovedvagt på Kastellet, hvortil det originale jernrækværk blev flyttet i 1874.

• Christian firtal •

En tilsvarende fotomontage blev lavet hvor man ser "Storkespringvandet" anbragt på "Kultorget" i stedet for monumentet "Havhesten".
"Før og Nu", side 80. 1918.

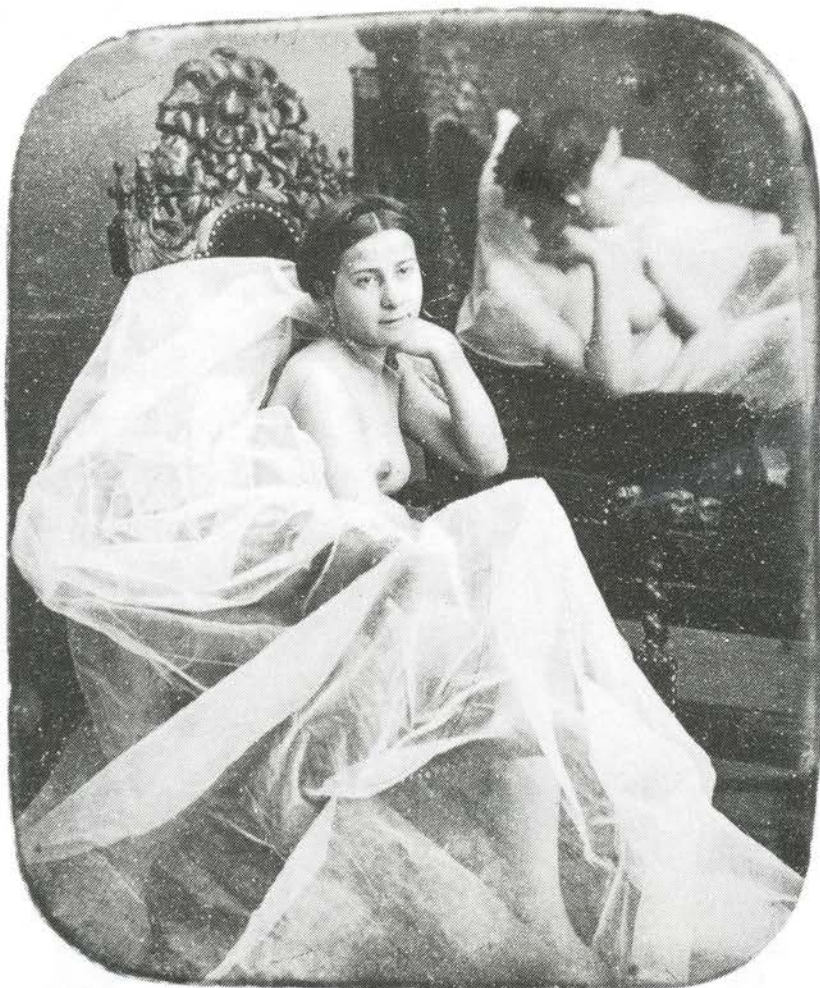
Dansk Fotohistorisk Selskab's fotohistoriske hyldest til kong Christian IV, i anledning af 400-året for hans tronbestigelse, skal være denne vidunderlige fotomontage - muligvis udført af Kgl. Hoffotograf Peter Elfelt i 1917 - til det historisk topografiske værk "Før og Nu". Man ville ikke acceptere det "rædselsfulde" Storkespringvand på Amagertorv.

En kreds af borger til værn for byens forskønnelse, bestilte denne fotomontage for at gøre opmærksom på, at her på dette sted, burde den folkekære konges statue placeres!

Museet for Fotokunst Brandts Klædefabrik

The Robert Lebeck Collection

The Pioneers of Photography 1840-1900

Nøgen kvinde ved spejl. 1/2 plade stereo-daguerreotypi, "aftaget" ca. 1855.

Robert Lebeck blev født i 1929 i den lille by Jamlitz i Tyskland. I 1943 blev han som 15-årig sendt ud at kæmpe i 2' verdenskrig. Han blev taget til fange af amerikanerne i 1945.

I de følgende tre år boede han hos sin fars familie, og han fik sin eksamen i 1948 fra gymnasiet. Robert, der da var 20-år gammel, besluttede at rejse til Amerika. Han måtte dog først bo i Schweiz i et år - her studerede han etnologi ved Zürich universitet.

Da han endelig kom til New York, meldte han sig ind på Columbia universitetet. Men da Koreakrigen brød ud i 1950, og han et år senere blev indkaldt, følte han sig ude af stand til at skulle deltage i endnu en krig.

Robert sejlede til Frankrig, og tog senere til Freiburg for derefter at havne i Heidelberg, hvor han fik et job hos den amerikanske hær. I 1952 fik han sit første kamera, og da han samme år fik et billede af Konrad Adenauer på forsiden af Rhein-Neckar-Zeitung, opgav han jobbet for den amerikanske hær - og startede sin karriere som fotograf. I de følgende år fik han ry, som en af verdens bedste fotografer.

Som dreng kom han meget i sin morfaders hus. Morfaderen havde et privat bibliotek med mere end 40.000 bøger, billeder og kunsttryk. Det var denne interesse for at samle, Lebeck blev grebet af, og i 1972 begyndte han at opkøbe gamle fotografier fra årene mellem 1839-1870.

Hans mål var at lære noget om fotografiens begyndelse, ved at studere billeder indfanget af fotografiens pionerer. Senere udviede han sin samling til også at omfatte billeder optaget frem til århundredskiftet. Billederne i Robert Lebeck's samling taler for sig selv.

De afslører en begejstring, et initiativ og geni, som kunstnere lægger for dagen når de skaber nye måder, at vise verden i billeder. I samlingen ses billeder af anonyme daguerreotypister, Fox Talbot, Eugène Atget, Alinari brødrene, Félix Nadar og mange andre berømte pionerer. Samlingen er på turné til de førende museer i Europa, USA og Japan.

Tag en smuttur til Odense for ved denne enestående lejlighed, at stifte bekendtskab med nogle af de gamle mestre. 14/10 – 27/11 «Kameraets Pionerer 1840 – 1900». Oversat af Erik Secher. Lebecks Samling (Tyskland)

Frank Meadow Sutcliffe 1853 - 1941

"Museet for Fotokunst" viste i februar måned en udstilling af den engelske fotograf, Frank Meadow Sutcliffe. "The British Council" stod som vært.

Det var en fryd at se disse klassiske billeder "in live" - men da udstillingen er sluttet, skal her blot refereres lidt om fotografen.

Frank Sutcliffe fødtes 1853 og ernærede sig fra 1875 som portrætfotograf i den engelske by Whitby. De fleste af disse billeder er "carte-de-visite"-portrætter, der skulle skaffe ham en levevej. Alligevel blev der eksperimenteret og mange af disse fotografier er - genren taget i betragtning - meget personlige. Allerede før århundredskiftet opnåede Sutcliffe en betydelig anerkendelse, og seks år før han døde i 1941, udnævntes han til æresmedlem af "The Royal Photographic Society" i London.

Det er især Sutcliffe's skildringer af havnebyen Whitby og landskaberne fra Eskdale, der har bragt ham blandt klassikerne. Fotografierne er både virkeligheds-skildringer og romantiske tabbleauer, ikke ulig samtidens maleri.

Whitby var gennem århundreder en vigtig og travl havneby. Sutcliffe gennemfotograferede miljøet med sejlskibe, sømænd, caféer samt børn i leg og arbejde. Eskdale var omvendt en isoleret idyl, som han tyede til, når der skulle være omkring fotografiet.

"Museet for Fotokunst" skal have TAK for dette initiativ, som vi håber snart vil blive fulgt op af andre klassiske fotografers arbejder!

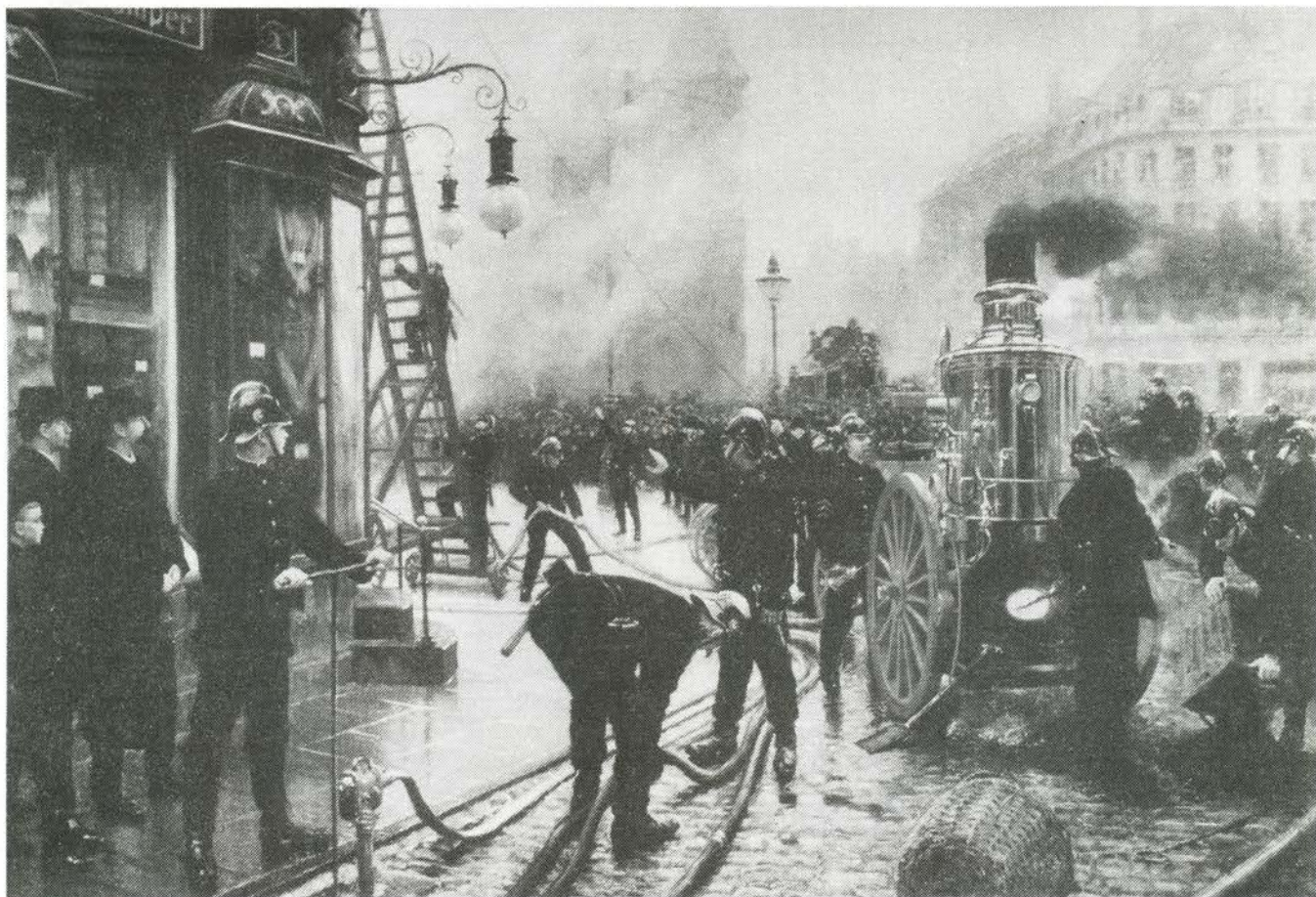
KØBENHAVN før og nu - og aldrig

Nord for Strøget

Af ALLAN TØNNESEN

Redaktion og billedtekster
BO BRAMSEN

*En billedkavalkade
om København inden for voldene og søerne*

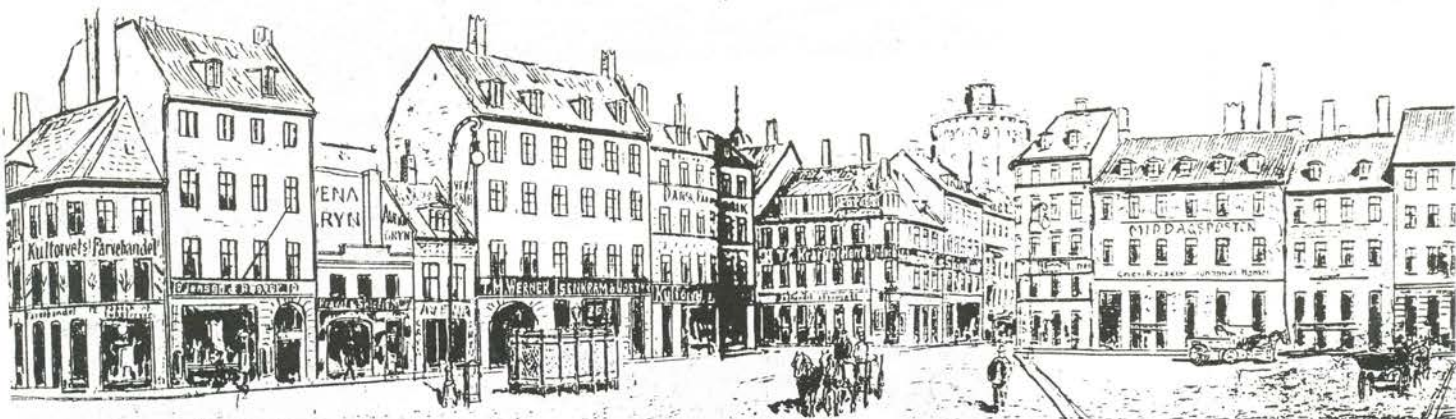
Den blankpolerede dampsprøjte er ankommet til brandstedet. Kullet skovles i kedlen og den sorte røg stiger til vejrs, mod den klare himmel. Brandmajoren giver ordre med en håndbevægelse, og den første brandmand er på vej op ad stigen - ildløs på den tid var ingen spøg. I baggrunden til venstre ses arkitekt Valdemar Ingeman's spirprydede germaniske borg - hvor fotograf Albert Schou havde sit atelier i en menneskealder. Den 24-årige Peter Elfelt ses stående til venstre for brandmanden, som er ved at åbne for vandet. Elfelt holder et 13x18 cm "Nellerødkamera" i hånden. Måske finder man engang den fotografiske plade fra dette optrin på Det Kongelige Bibliotek.

Repro: Poul Pedersen.

4'bind af det topografiske værk: "København før og nu - og aldrig", beskæftiger sig med området nord for Strøget. Det er skrevet af Allan Tønnesen, i et behageligt og let læst sprog.

Billedkvaliteten i bind I-3 havde en svag tendens til "gråslør" - glædeligt er det, at bogtrykkeren er blevet mere large med tryksværten - billederne står kontrastrige og bestemt, hvilket indebærer en større oplevelse af detaljen.

Danmarks hidtil største billedværk

Udsigt over den østlige og sydlige del af Kultorvet i 1905.

Torvet har lige fået nødtørftshus, bag dette ses isenkramforretningen ejet af T.M. Werner, hvis ene søn var Sigvart Werner.

Peter Elfelt's atelier ses på kvisten af hjørnehuset til venstre. Han flyttede herfra til Østergade netop samme år.

Over 500 siders spændende læsning om vor bys forvandling, krydret med tidsepisoder, biografier, gamle stik og kort, som fulden-der oplevelsen.

Den fotohistoriske indfaldsvinkel er henlagt til afsnittet om Kultorvet. Dette torv, sønderbombet af englænderne i 1807, var i slutningen af århundredet blevet genopbygget i klassicistisk stil, med "brækkede" og runde hjørner. I disse omgivelser havde tre berømte fotografer til huse. Albert Schou, Sigvart Werner, og kongelig hoffotograf Peter Elfelt.

Den 24-årige Peter Elfelt startede her sin eventyrlige karriere den 1. juni 1890, ved at etablere sit første atelier i Købmagergade 64, hjørnet af Pustervig.

En dag i slutningen af 1890 erne hørte Peter Elfelt lyden af alarmklokken fra brandvæsnets nye dampsprøjte - der var ildløs på torvet. Fotografen smed hvad han havde i hænderne og ilede ned fra sit høje bo, for at overvære det farverige optrin.

At han har taget et fotografi af hændelsen er givet - derfor er det tænkeligt, at han har leveret den kendte københavnermaler Paul Fischer et fotografisk aftryk af sceneriet.

Deres fælles interesser for københavnske motiver blev tit diskuteret i kælderbeværtningen "Det hvide Lam" henne om hjørnet.

Paul Fischer har senere, hjemme i atelieret, gengivet den dramatiske oplevelse ved hjælp af pensel og farve. Peter Elfelt blev ganske diskret anbragt til venstre i billedet ved siden af brandmanden.

Det er netop sådanne opstillinger og situationer fra det københavnske bybillede, Paul Fischer blev berømt for.

Maleriet fra Kultorvet er i privat eje, men blev forsøgt afhændet i 1987, hos Brunn Rasmussen, men opnåede ikke vurderingsprisen på Kr. 30.000.

Adskillige andre billeder i bogen giver den foto- og billedhistorisk interesserede rig lejlighed til at supplere sine kundskaber indenfor dette specielle område.

For medlemmer som samler på topografiske billeder af København, eller som agter at begive sig i kast med dette, er værket aldeles nødvendigt for at kunne identificere motiverne.

Et værk om fortiden - for fremtiden!

Københavns historie - kort fortalt

Ø L O G B I D E S I L D E D!

F. Berendt

Café og Ølhalle's gode mad og behagelige betjening krydrer læsningen af dagens "Social Demokrat" i det stemningsfulde lokale, genskabt med stor omhu og ekspertise. Det har ikke været nogen nem opgave!

Bidesild, grønlangkål- og et glas fadøl - det var den københavnske arbejders beskedne måltid, efter en 12 timers arbejdsdag, anno 1892!

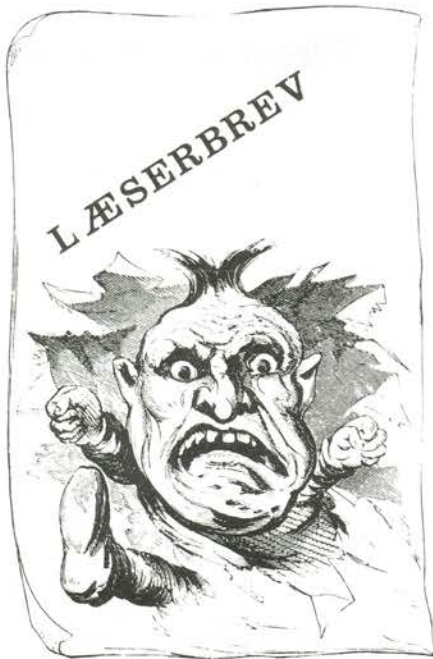
I kældren til Arbejdermuseet har museet, arkitekt, Michael Freddie, Nationalmuseet og Planstyrelsen i skøn forening genskabt en ØLHALLE - i den gamle stil. På grundlag af bl.a. fotohistoriske billeder udlånt af Flemming Anholm og Flemming Berendt er det lykkedes arkitekten, at genskabe interiøret i mindste detalje.

De træbeklædte vægge, gulvet og den åbne buffet er genskabt efter den originale håndværksmetode. Sand på gulvet er dog udeladt!

"Café og Ølhalle 1892" er stedets navn. Maden er i top - prisen i bund.

Museet har ligeledes genskabt et "FOLKEKØKKEN", som det så ud i 30'ernes København. Her kan medbragt mad spises! Besøg dette helt specielle museum i hjertet af København og genoplev dine forfædres hverdag på godt og ondt.

ARBEJDERMUSEET. RØMERSGADE 22. 1362 København K. ol 13 ol 52.
ÅBNINGSTIDER: Tirsdag-Fredag, 10-15. Onsdag, 10-20, Lørdag-Søndag, 11-16.

Objektiv har modtaget et læserbrev fra Fil.dr. Henning Hansen, Museet for Fotokunst i Odense, som han skriver "berører fotohistoriske centrale områder" - anledningen er Fl. Anholm's beskrivelse af vor ekskursion til Malmø i nr. 42, hvor forfatteren skriver: "så var det tid til den lange march gennem Malmø til vort skib, som den gang var fyldt til bristepunktet af svensk ungdom, der åbenbart skulle over og more sig i en by, hvor melleanøl er et ukendt begreb".

"Nuvel, sådan forholder det sig ikke helt" - skriver, Henning Hansen, og fortsætter: "må jeg nu anføre som sandhedens ydmyge tjener i denne sag. Mellanøl er jo ligegå kendt hér som f.eks. et andet udenlandsk udtryk, "a beer" - begge betegner vel bare vores pilsner. Og det er netop hvad man ikke kan købe i Sverige - mellanøl eller pilsner eller hvad man kalder denne øl af en bestemt type og styrke. Og det er netop hvad man kan købe i København, hvor det altså er et kendt begreb.

Nu kan man selvfølgelig hævde, at begrebet stadig må siges at være relativt ukendt i København - f.eks. i forhold til hvor mange danskere der kender begrebet pilsner - selvom jeg her fremfører at det objekt begrebet så at sige knytter sig til altså i høj grad netop er kendt i København og ikke i Sverige. Således at altså begrebet skulle være kendt i Sverige, men genstanden det knytter sig til i København. Situationen er kompliceret, og kan givetvis analyseres yderligere, eller man kan stoppe og konstatere at situationen udgør en ideel basis for et samarbejde mellem landene".

Fra Flemming Anholm har Objektiv modtaget følgende svar:

Øl er øl?

Jeg har med glæde modtaget Dr. Henning Hansens vægtige indlæg vedrørende øllets uransagelige veje på den anden side af Øresund. Jeg må straks, med skamfuldt bøjet hoved erkende min manglende viden om den drik, der i Sverige er blevet døbt mellanøl.

I min naivitet gættede jeg på, at der var tale om noget midt imellem øl og ingenting, en fejltagelse, der forhåbentlig vil kunne tilgives. Da det altså ifølge doktorens oplysninger drejer sig om øl af pilsnertypen, altså med et alkohol indhold af 3 til 4 procent, siger det sig selv, at det er blevet forbudt i Sverige. I stedet har man indført noget, som kaldes folkeøl, og som er så uskyldigt, at selv indtagelsen af adskillige flaskers indhold ikke kan bringe et kørekort i fare. Desværre har folkeøllet aldrig opnået samme popularitet som folkevognen. Det var altså folkeøllet, jeg skulle have refereret til, og ikke mellanøllet.

Dog er ikke alt den rene bedrøvelighed. Jeg havde en hyggelig telefonsamtale med Henning Hansen, (der i parentes bemærket har erhvervet sin doktorgrad ved Lunds universitet, og derfor har et godt kendskab til svenske forhold), og han kunne fortælle mig, at når man ikke kan købe mellanøl derovre, er det så heldigt, at Riksdagen har givet Systembolaget tilladelse til at forhandle det stærke luksusøl (Guldøl o.l.), således at en rimelig spritbalance alligevel kan opretholdes.

- Det lyder som det rene PRIPPS, - og så er det ikke engang løgn..

Redaktionen byder de mange nye svenske medlemmer velkommen i vor midte.

KODAK GIRL!

Flemming Berendt

Georg Eastman forstod lige fra begyndelsen betydningen af reklamens magt - både som salgsargument, men også som forbrugervejledning.

Hans valg af det korte og fyndige firmanavn "KODAK" var nøje gennemtænkt. Bogstavet "K" tiltrak Eastman. Det var det første bogstav i hans mor's familienavn (Kilburn). Ordet måtte ikke let kunne staves, eller udtales forkert. Det skulle være et kort og stærkt ord - let at huske og hvis betydning ikke kunne forvekles på andre sprog.

Forståelsen for gennemslagskraften i den gentagne og let genkendelige reklame var et af George Eastman's mange talenter. Siden 1901 blev "KODAK-Pigen" den gennemgående figur i firmaets salgskampagner.

Motiverne var altid hentet fra middel- og overklassemiljøer, samfundsgrupper med økonomiske midler til at erhverve sig de endnu ret kostbare fotografiske artikler.

Omkring århundredskiftet var Eastman's virksomhed vokset ud over alle grænser, med salgssteder i London, Paris og Berlin. Den engelske tegner John Hassen blev i 1910 tilknyttet firmaet og skabte den berømte "KODAK-GIRL", i sin nuværende skikkelse, med sin sribede kjole. Denne figur skulle igennem mere end 30-år optræde i mangfoldige sammenhænge.

Seks andre kunstnere, Claude A. Shepperson, Horace Rich, Dudley Harvey og den berømte "Punch" tegner Fred Pegram skabte de idylleriske strand- og skovtur's scener i luksuriøse omgivelser.

Fra en kodakreklame udsendt i 1925 kan vi under overskriften: "Dersom De havde en KODAK!" læse følgende: "Hvad er en KODAK? I det populære Sprog er KODAK og Kamera blevet samme Begreb, men ikke ethvert Kamera er en KODAK. Derfor maatte KODAK Fabrikkerne i sin Tid ved et Slagord fastslaa Kendsgerningen - "naar det ikke er en Eastman, er det ikke en KODAK" - KODAK Kameraerne er specielt byggede med Amatørbrug for Øje. Aarelange Eksperimenter og Erfaringer, stadige Forbedringer og Moderniseringer har skabt de Typer, der Verden over har gjort KODAK Navnet berømt. At eje en KODAK er at være i Besiddelse af et Middel til med de færrest mulige Forudsætninger at frembringe et fotografisk Billede.

"TRYK PAA KNAPPEN, VI GØR RESTEN", lød et verdensberømt Slagord, der karakteriserer et af de almindelige KODAK Apparaters ypperste Fortrin".

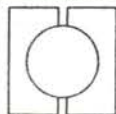
Konen: "KODAKS"? Hvad kan det være?
Manden: Ach!, de mener vel det er malketid!

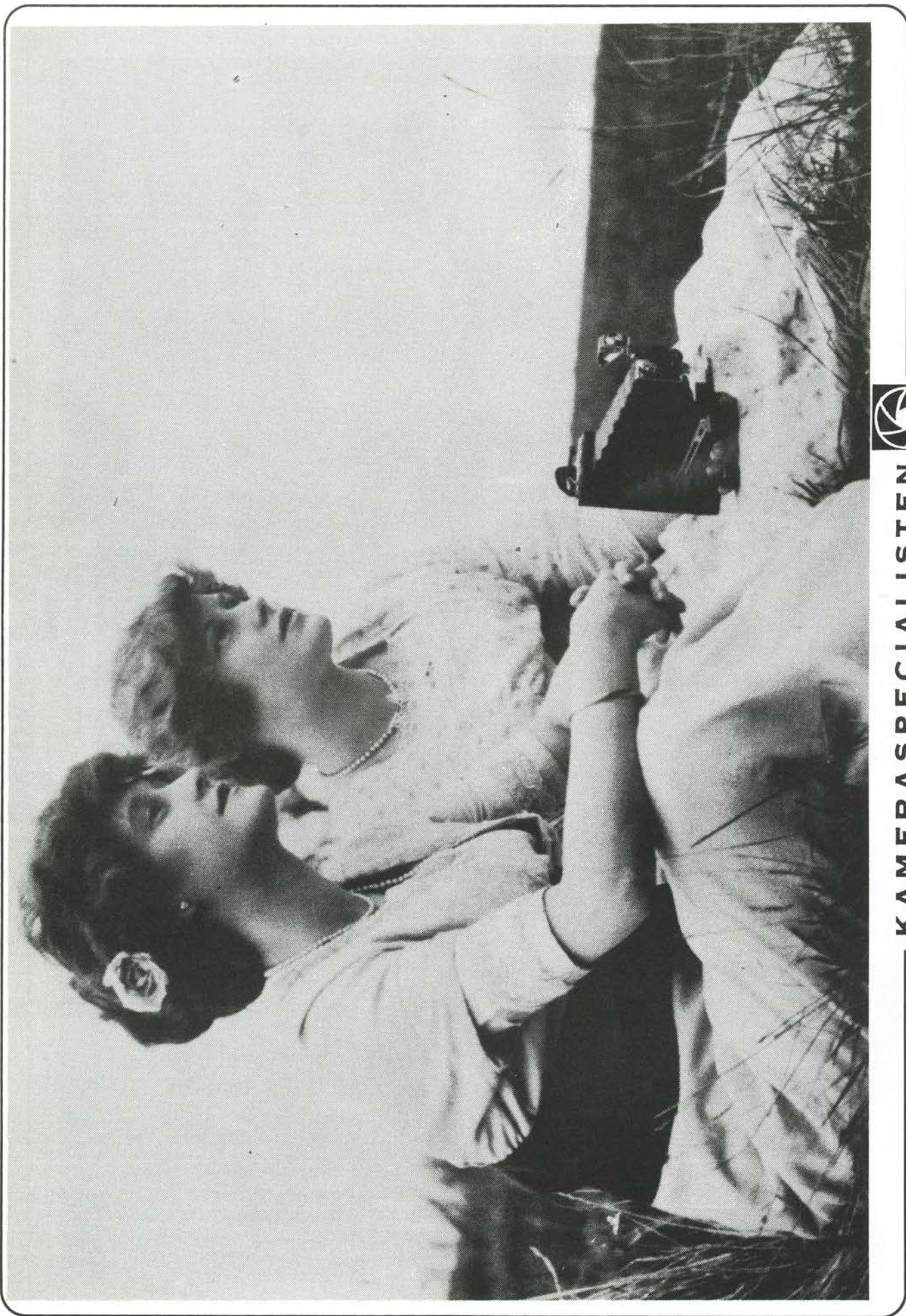
Kodaks

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

KAMERASPECIALISTEN

v/ Ib Heitzed Larsen

Frederiksundsvej 138 - 2700 Brønshøj - Telf. (01) 60 63 17 - Giro 5 52 84 37

Ni ka E'at Kavalle

CENTRUM FOTO
Specialforretning i nyt og
brugt fotoudstyr

1. STREDE 24. 1656 KØBENHAVN T. 41 21 61 67

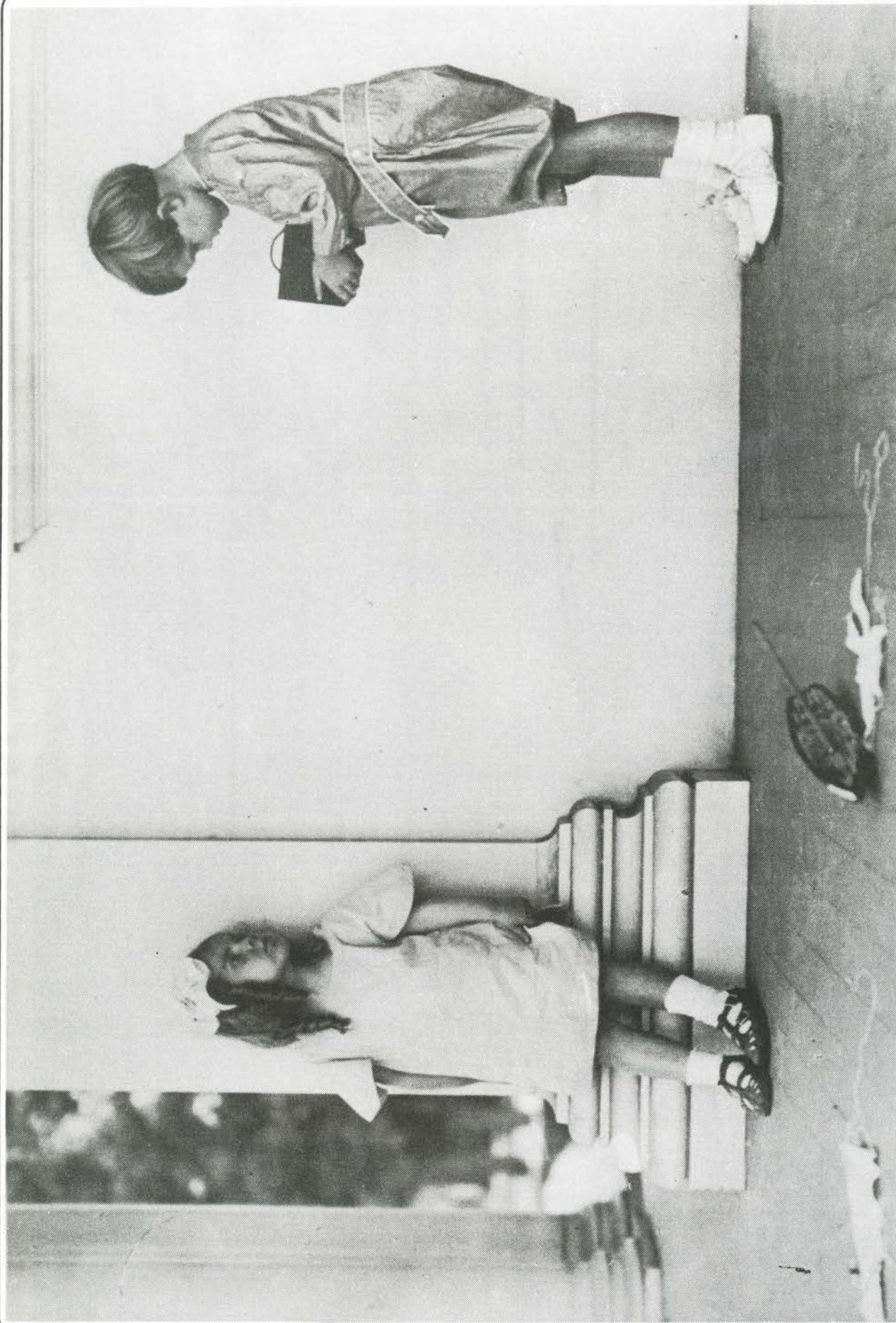

FOTO MARELL

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBROGADE 64 · 2100 KØBENHAVN Ø · TLF. 01 - 42 71 17

REIMANN'S fotoservice

ABEL CATHRINES GADE 25 · 1654 KØBENHAVN V

TLF. (01) 24 62 70 · GIRO 09 - 1126 37

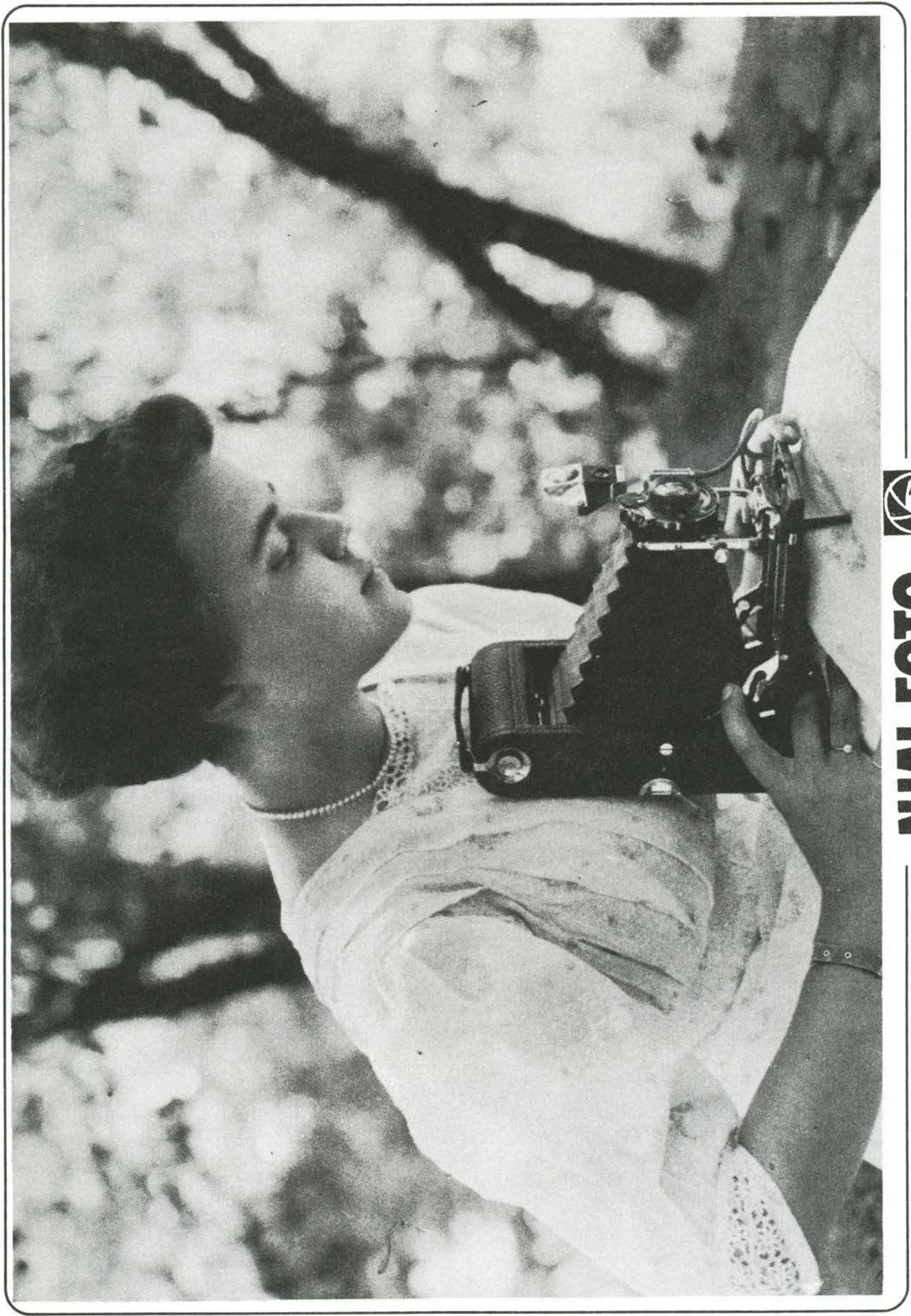

FOTO M&B

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. - (01) 54 55 90

Apparater fra tiden

FAG-FOTO

Frb. Allé 29

KØB-SALG-BYTTÉ

01-22 44 91

• MØDERÆKKEN •

TORS DAG DEN 15. SEPTEMBER:

Efterårssæsonens første mødearrangement er en hyldest til KODAK's "snaphot-jubilæum" 1888-1988. Claus Eigtved Neble har været en tur over "dammen" og besøgt Georg Eastman museet i Rochester. Claus vil fortælle om sine oplevelser, og særligt om besøget på museet, hvor han var husets gæst for en dag.

2'punkt på programmet er, at Sven Hugo vil præsentere et par film bl. a. en Kodachrome safety fra verdensudstillingen i 1939, samt en "overraskelse". Vel mødt til dette program - resten af aftenen håber vi at medlemmerne vil fremvise sommerens store fund!

24/9 • Formidlingsalg •

LØRDAG DEN 24. SEPTEMBER KL. 14:00 - BEGYNDER DET STORE FORMIDLINGS-SALG. Der vil være adgang for MEDLEMMER fra Kl. 13:00 for EFTERSYN! Man bedes bemærke sig effekternes standard - ingen reklamationer.

1/10

Randbøldal Formidlingsalg

LØRDAG DEN 1. OKTOBER KL. 12:00 indbyder den jyske afdeling til middag på RANDBØLDAL KRO - hvor følgende menu vil blive serveret:

"Svinekam stegt som vildt. Halvæble gelé, grønsager, waldorfsalat, brune og hvide kartofler. Dessert: ISLAGKAGE. Pris Kr. 92.00".

TILMELDING: Jan Klinksgaard. o4 43 12 43. Ved Skellet 30. 6400 Sønderborg. SENEST DEN 26. SEPTEMBER! Bindende tilmelding.

KLOKKEN 13:00 åbnes dørene for EFTERSYN. KLOKKEN 14:00 begynder det store FORMIDLINGSALG. Transportproblemer kan drøftes med Jan Klinksgaard!

TORS DAG DEN 20. OKTOBER:

Niels Resdahl-Jensen's interesse for objektiver er velkendt - dette har medført et indgående kendskab til Carl Zeiss og hans optiske livsværk, som netop i år fejrer jubilæum.

Med dia-billeder fra hans besøg på Bradford-museet i England og andre interessante steder vil blive vist. Medlemmer der måtte have Carl Zeiss effekter og "glasskår" at vise frem, bedes tage disse med!

22/10 • Loppemarked •

LØRDAG DEN 22. OKTOBER KL. 14:00 - BEGYNDER det store LOPPEMARKED.

Der vil være adgang for medlemmerne fra Kl. 13:00 for opstilling.

Loppemarkedet slutter Kl. 17:00!

TORS DAG DEN 17. NOVEMBER:

G. O. Svane. Dansk Museumstjeneste, vil demontere og fortælle om hvorledes man renoverer daguerreotypier. Medlemmer der ønsker råd og vejledning er velkomne til at medtage deres klenodier.

TORS DAG DEN 8. DECEMBER:

JULEMØDET består som sædvanlig af årets store "FORMIDLINGSALG" - HUSK at fremsende listen i rette tid!

JULEBAG, kaffe og the serveres på husets regning. Nærmere omtale af dette arrangement i Objektivs december nummer!

Spalte lukkeren

TILLYKKE-TILLYKKE, med 60 og 70- år på bagen er Per Ask Nielsen og Hugo E. Madsen fra HERNING at gratulere den 8. oktober og 25. sept.

Det Kgl. Bibliotek og Danmarks Biblioteksforening har meddelt at "OBJEKTIV" er optaget i et katalog over danske kulturtidsskrifter. Os en ære!

Til et kommende "KASTELSMUSEUM" er man interesseret i effekter, raderinger, billeder og lignende, evt. til affotografering - alt vedrørende Kastellet. Kontakt venligst Kommandantkontoret. Major E. Ørnstedt- og nyd turen ud til det gamle Kastel - en perle blandt Københavns smukkeste steder. E. Fersling.

KODAK-MUSEET i Rochester, USA, har anmodet om tegninger m.m. af Danmarks Fotomuseums Daguerreotypikamera (replica) hvilket er tilsendt. Man ønsker at fremstille to kopier til henholdsvis et museum i Canada og USA.

BEKLAGELIG EFTERLYSNING:

Ved Landsmødet omtalte og fremviste Niels Resdahl-Jensen: "Fra det ny forsvundne Lyngby-Taarbæk Kommune" af Jørgen Gregersen. DEN, som ved et uheld, fik bogen i sin taske under dennes cirkulation, bedes ringe til ejermænd!

UDSÆTTELSE:

Etableringen af DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB'S FORLAG, samt udgivelse af Sofus-Juncker-Jensen's erindringer "Her er mit liv", er udsat et år på grund af at opstillingen af vor computer ikke er faldet på plads indenfor den beregnede tidsfrist. F.B.

DANMARKS FOTOMUSEUM viser indtil den 18. september en udstilling af ca. 70 farvebilleder (50x70 cm) af en reklamefotograf i Viborg, Erik Pedersen. Billederne beskriver en bys (Viborg) alsidige liv og erhverv - fotografier af høj kvalitet.

FØR DAGUERRE:

Den 11- årige Christian IV overtager tronen i Danmark i Påsken 1588 efter sin far, Frederik den II. FOTO: Ib Skov. Berlinske Tidende 1988.

1839-1989 - 150- året for Daguerre's fantastiske opfindelse vil blive fejret over hele verden til næste år. DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB vil også minde dette jubelår. OBJEKTIV's 3 numre i 1989 vil fejre begivenheden i nogle særtryksnumre.

MEDLEMMER der måtte være interesseret i at medvirke er velkomne. UNIKT materiale omkring perioden 1839-1850 søges. Bl.a. daguerreotypier, danske og udenlandske. Gode og kreative idéer - skriftlige eller mundtlige. Kontakt redaktøren inden årets udgang. Alt materiale vil blive behandlet med diskretion, hvis dette ønskes.....

Mangeårigt medlem af Selskabet, Arne Jensen. Næstved. Er pludselig afgået ved døden. Hans store interesse for Selskabet vil længe blive husket!

International Museum of Photography at Georg Eastman House. 900 East Ave. Rochester. U.S.A.

KODAK DANMARK. Roskildevej 16 2620 Albertslund.

Alex Ingemann Friesiavænget 24 5450 Otterup.

Mogens Rimm Havrevænget 34 Kr. Sonnerup 4060 Kr. Saby.

Købstadsmuseet. Den Gamle By. 8000 Arhys C.

Bjørn Ochsner Kildevej 25 2960 Rungsted Kyst.

Danmarks Grafiske Museum. Brandts Passage 37. 5000 Odense C.

Erik Nørgaard Lokkekøbevej 15 3450 Allerød.

Stig Hansen Fyrrestien 5 2670 Greve Strand.

Ole Christensen Gartnerhaven 15 2800 Kgs. Lyngby.

Fynd-Foto. St. Förstadsgatan 2 211-43. Malmö Sverige.

Steen Andersen Egelund 64 Himmelev 4000 Roskilde.

Per V. Nielsen Rønne Alle 74 7451 Sunds.

Henning Bak Solvej 6 Guderup 6430 Nordborg.

Bent J. Kristensen Post Box 146 7330 Brande.

Søren Hertz-Christensen. Havbo 19A. Høruphav. 6400 Sønderborg.

Sekretariatet for Foto-registrering. Post Box 21. N. OSLO 8 Norge.

Jens Christensen Hedebo Parken 15.st. 4000 Roskilde.

Ob L. Christensen Stolemagerstien 9.2. 2300 København S.

Rødding Bibliotek Kongevej 6 6630 Rødding.

Torben Damkilde Ved Bellahøj 13.A. 2700 Brønshøj.

Ingrid Wolff Vestermarksvej 10 Hurup. 6520 Toftlund.

Sonja Pedersen Vestsjællands Foto Strandboulevarden 63 2100 København Ø.

GABS FOTOLABORATORIUM 6770 Tønder.

P. Constantin Hansen Grønsundvej 181. Sdr. Kirkeby 4800 Nykøbing F.

Finn Krogh Bogøgårdsvej 9 9950 Vesterhavns Havn.

Ida Haugsted Laksegade 30 1063 København K.

Henrik Dahlerup Ribegade 8 2100 København Ø.

Inge Fogsgaard Thomsen. Hornemannsvej 13.A. 4660 Store-Heddinge.

Claes-Göran Hedeby Sandviksvägen 22 S. 79146. Falun. Sverige.

Esbjerg Byhistoriske arkiv. Teglværksvej 1 6700 Esbjerg.

Mogens Kruse Kongensgade 7 9800 Hjørring.

Nils-Harald Ottosson Hallondvägen 11. S. 29300. Ölofström. Sverige.

VELKOMMEN TIL 33 nye medlemmer!!!

KODAK

Med venlig hilsen

PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · Tlf. 01 - 12 62 52